

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bu gündən Bakıda
yeni qadağa
qüvvəyə
mindir
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 1 noyabr 2024-cü il Cümə № 200 (8573) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

SEPAH-dan Bakıya absurd ittiham

"İrana hücumu niyə pisləmədiniz?" deyənlər unudurlar ki...

yazısı səh.4-də

COP29-la "hərbi əsirlər alveri" cəhdi

yazısı səh.6-də

YUNESKO-dan Bakıya növbəti iftira

yazısı səh.7-də

Erməni lobbisi Trampa və Harrisə qarşı

yazısı səh.8-də

Aİ sərhədimizdəki kəşfiyyatı möhkəmləndirir - 600 nəfər...

yazısı səh.7-də

Yenə "Sülh kəsişməsi"nin "raskrutka"sı başladı

yazısı səh.9-də

Ərəblərə kilosunu 3800 manata satırıq, Bakıda 10 manatdır

yazısı səh.10-də

Prezident dörd ölkənin səfirini qəbul etdi

yazısı səh.9-də

OPEK+ nefti "bölüşdürə" bilmir

yazısı səh.11-də

Küçə ticarətinə kim nəzarət etməlidir

yazısı səh.12-də

Sayt rəhbəri və oğlu həbs edildi

yazısı səh.3-də

Əcnəbiləri ölkəmizdə narazı salan xidmətlər açıqlandı

yazısı səh.12-də

Azərbaycanda "Halloween" bayramı olsun, ya olmasın?

yazısı səh.14-də

BUDAPEŞTDƏ ƏLİYEV-PAŞINYAN GÖRÜŞÜ GÖZLƏNTİSİ

Avropa İttifaqı təşəbbüsü yenidən ələ almağa cəhd edə bilər; Azərbaycan Prezidenti danışıqlarda moderatorluq etmək istəyənlərə sözünü deyib və hələlik status-kvo dəyişməyib

yazısı səh.5-də

Bələdiyyə seçkilərinin vaxtı dəyişir?

MSK qərarın gecikməsinə aydınlıq gətirməlidir; səbəb yeni qanun layihəsi göstərilərsə də, COP29-dan sonra elan olunacağı gözlənilir

yazısı səh.3-də

Zahid Oruc:
"Başlıca
hədəfləri
NATO-nu regiona
gətirməkdir"

yazısı səh.4-də

Azərbaycanın
Türkiyədəki
dostu hədəfdə

yazısı səh.6-də

Hacı Şahinin
məzarı
ziyərətgaha
cevrilir?

yazısı səh.13-də

Prezident yeni nəsil metro qatarları ilə tanış oldu

Prezident İlham Əliyev oktyabrın 31-də "Bakı Metropoliteni" QSC-nin Bakıda komplektləşdirilən yeni nəsil metro qatarları ilə tanış olub.

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev və "Bakı Metropoliteni" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Zaur Hüseynov dövlətimizin başçısına qatarlar barədə məlumat veriblər.

Bildirilib ki, "Qlobalniye Transportniye Reşeniya" MMC ilə "Bakı Metropoliteni" QSC arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən, 2024-2026-cı illər ərzində 65 yeni vaqonun (13 qatar tərkibi) istehsal edilərək Bakı Metropoliteninə gətirilməsi nəzərdə tutulub. Həmin müqaviləyə uyğun olaraq, 2024-cü ildə 35 (7 qatar tərkibi), 2025-ci ildə 20 (4 qatar tərkibi), 2026-cı ildə isə 10 vaqon (2 qatar tərkibi) istehsal edilməlidir.

Hikmət Həsənovun köməkçisinə ağır cəza

Sumqayıt Məhkəmə Kompleksində "Tərtər işi" ilə bağlı ittiham olunan bir qrup şəxsin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

Modern.az xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə keçirilən prosesdə hökm oxunub.

Hökmə əsasən, Fuad Ağayev 13 il, Qurban Cümşülov 4 il, Fuad Axundov 9 il 6 ay, Rəhil Əhmədov 9 il 6 ay, Cavid Ağadadaşov isə 4 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd edək ki, 2021-ci ilin dekabr ayında Baş Prokurorluqda "Tərtər işi" ilə bağlı cinayət işlərinin icraatının təzələnməsi ilə bağlı qərarlar qəbul edilib. İstintaq zamanı ayrı-ayrı hərbi qulluqçulara işgəncə verilməsi, onların qanunsuz azadlıqdan məhrum edilməsi və vəzifə səlahiyyətlərini aşılmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilmiş onlarla şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub.

Təqsirləndirilən şəxslərə Cinayət Məcəlləsinin 145.3 (qanunsuz azadlıqdan məhrum etmə), 293.2 (işgəncə, işgəncə hesab olunmayan qəddar, qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaladan rəftar və ya cəza), 341.2.2 (vəzifə səlahiyyətlərini aşma), 341.2.3 və 128-ci (qəsdən sağlamlığa yüngül zərər vurma) və digər maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Qeyd edək ki, Fuad Ağayev sabiq korpus komandiri general-mayor Hikmət Həsənovun köməkçisi olub.

Rəsmi Moskvadan Qərbə ittiham

Rəsmi Moskva Qərbi Ermənistan-Azərbaycan nizamlaşdırma müdaxilə etməkdə günahlandırılıb.

APA-nın Rusiya bürosu xəbər verir ki, Belarus paytaxtı Minskə keçirilən II Beynəlxalq Avrasiya Təhlükəsizliyi konfransında çıxış edən Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov Qərb ölkələrinin Avrasiyanın müxtəlif məkanlarında destruktiv fəaliyyət göstərməsindən danışıb.

Bildirib ki, Qərbin Avrasiyasının digər hissələrində destruktiv fəaliyyəti sakitləşmir. Onun sözlərinə görə, Qərb israrla Cənubi Qafqazda öz xidmətlərini Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılmasında tətbiq etməyə çalışır.

Lavrov Amerikanın Əfqanıstandan 20 illik işğaldan sonra qaçdığını xatırladı. Qeyd edib ki, Vaşinqton və müttəfiqləri bu gün Əfqanıstanda həssas olan vəziyyətin sabitləşməsi prosesinə müdaxilə etməyə çalışırlar.

Kamil Sədrəddinovu yenə həbsdən buraxmadılar

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Cinayət Axtarış İdarəsinin keçmiş şöbə rəisi, Hacı Məmmədovun cinayət işi üzrə həbs olunaraq ömürlük azadlıqdan məhrum edilən Kamil Sədrəddinovu vaxtından əvvəl azadlığa buraxılması ilə bağlı müraciətinə Ali Məhkəmədə baxılıb.

APA xəbər verir ki, Ali Məhkəmədə hakim İlkin Rəcəbovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan edilib.

Qərara əsasən, şikayət təmin olunmayıb.

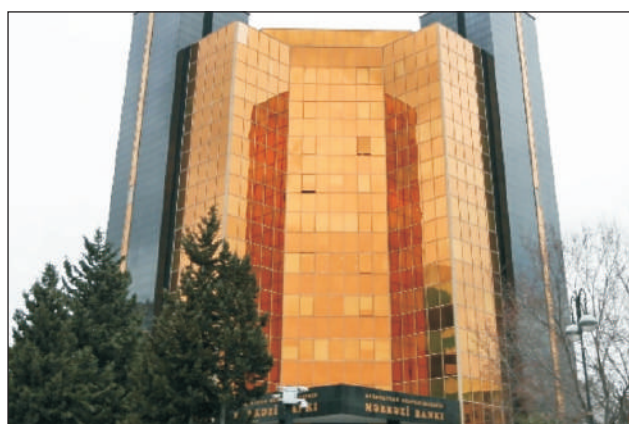
Qeyd edək ki, Kamil Sədrəddinov DİN-in Baş Cinayət

mər" əməliyyatı çərçivəsində tutulub.

Kamil Sədrəddinov Ağır Cinayətlərə dair Məhkəmənin hökmü ilə ömürlük azadlıqdan məhrum edilib.

Prezident İlham Əliyevin 2019-cu il martın 16-da imzaladığı "Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında" sərəncamı ilə onun ömürlük həbs cəzası 20 il həbs cəzası ilə əvəzlənib.

Mərkəzi Bankın iki regional mərkəzi bağlandı

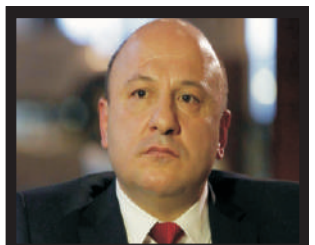

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (AMB) İdarə Heyətinin qərarı ilə biznes proseslərin optimallaşdırılması çərçivəsində Mərkəzi Bankın Gəncə və Quba regional mərkəzlərinin, Sumqayıt Şəhər İdarəsinin cari ilin sonunda fəaliyyətinə xitam verilməsi nəzərdə tutulur.

Bu barədə Mərkəzin Bank məlumat yayıb.

Bildirilib ki, qərarın qəbul edilməsi ölkədə fəaliyyət göstərən bankların nağd pulun logistikası üzrə regional infrastrukturunun inkişafı, bu infrastruktur vasitəsilə müvafiq regionlarda nağd pula olan tələbin ödənilməsi və biznes proseslərin effektivliyinin artırılması ilə əlaqədardır.

Bununla da Gəncə Regional Mərkəzində xidmət olunan banklara və poçt rabitəsinin milli operatoruna Mərkəzi Bankın Yevlax Ehtiyat Mərkəzində, Quba Regional Mərkəzi və Sumqayıt Şəhər İdarəsində xidmət olunan banklara və poçt rabitəsinin milli operatoruna isə Mərkəzi Bankın Bakı şəhəri, Rəşid Behbudov 90 və Əliyar Əliyev 10 ünvanlarında yerləşən inzibati binalarında xidmət göstəriləcək.

Hüseyn Abdullayevin məhkəməsi nə vaxt olacaq?

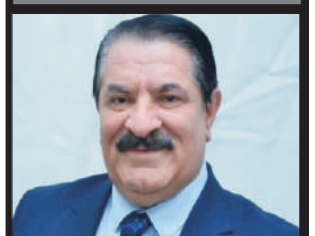
Sabiq deputat Hüseyn Abdullayevin məhkəməsi keçirilib, səhhətində problemlər yarandığı üçün prosesə qoşulmayıb. "Report" xəbər verir ki, proses Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Azər Tağıyevin sədrliyi ilə videoformatda baş tutub.

Bildirilib ki, bununla bağlı Bakı İstintaq Təcridxanasına sorğu göndəriləcək və Hüseyn Abdullayevin məhkəmə prosesinə qoşulmama səbəbi araşdırılacaq.

A.Tağıyev vurğulayıb ki, hazırda təqsirləndirilən şəxsin iştirakı olmadan proses keçirilməz. Ona görə də məhkəmənin növbəti iclası qeyri-müəyyən vaxtdakı təxirə salınıb.

Qeyd edək ki, sabiq deputata hədə-qorxu ilə tələb etmə, qanunsuz qoşulmama, cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərini və ya digər əmlakı leqallaşdırma və digər əməllərlə bağlı ittiham verilib.

Həbs müddətinin bitməsinə az qalmış onun barəsində yenidən cinayət işi başlanılıb.

Ağadadaş Ağayev məhkəməyə gəlmədi

Xalq artisti Ağadadaş Ağayevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

Binəqədi Rayon Məhkəməsinə hakim Vüsal Tağıyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə Xalq artisti iştirak etməyib.

Zərərçəkən şəxs Nürəddin Cəlilovun nümayəndəsi vəsatət verərək Ağadadaş Ağayevin həbs edilməsini tələb edib. Hakim vəsatəti təmin etməyib.

Növbəti proses noyabrın 14-də keçiriləcək.

Qeyd edək ki, Ağadadaş Ağayevin atdığı baltanın dəydiyi təmizlikçi Nəzakət Paşayeva cinayət işində zərərçəkən qismində tanınıb.

Xalq artisti ilə mühafizəçi Cinayət Məcəlləsinin 221.3-cü (xuliqanlıq, 221.3-cü (silah qismində istifadə olunan əşyalardan istifadə etməklə törədildikdə) maddəsi ilə təqsirli bilinir.

Yerli özünüidarəetmənin həyata keçirilməsinin mühüm formalarından biri də bələdiyyə seçkiləridir. Azərbaycanda bələdiyyə seçkilərinin həyata keçirilməsinin əsas hüquqi bazasını ölkə konstitusiyası, 2 iyul 1999-cu ildə qəbul olunmuş “Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları haqqında” Qanun, 2003-cü ildən isə Seçki Məcəlləsidir.

Məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə azadlıqdan məhrum etmə yerlərində cəza çəkən şəxslərin, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 15.4-15.5-ci maddələrində nəzərdə tutulan cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslərin, ikili vətəndaşlığı olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının (ikili vətəndaşlığı qalanadək), xarici dövlətlər qarşısında öhdəlikləri olan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının (həmin öhdəliklərə xitam verilənədək) bələdiyyə üzvü seçilmək hüququ yoxdur. Hərbi qulluqçular (hərbi qulluqda olduqları müddətdə), hakimlər (hakim olduqları müddətdə), dövlət qulluqçuları (dövlət qulluğunda olduqları müddətdə), din xadimləri (peşəkar din fəaliyyəti ilə məşğul olduqları müddətdə) bələdiyyə üzvü ola bilməzlər. Azərbaycanda yerli və seçkili idarəetmə orqanları olan bələdiyyələrə seçkilər ən gec 2024-cü ilin dekabr ayında keçirilməli-

Bələdiyyə seçkilərinin vaxtı dəyişir?

MSK qərarın gecikməsinə aydınlıq gətirməlidir; səbəb yeni qanun layihəsi göstərilərsə də, COP29-dan sonra elan olunacağı gözlənilir

nin vaxtının dəyişməsinin müəyyən qaydası var”. **REAL Partiyasının sədri Natiq Cəfəri də vurğulayıb ki, aidiyyətli qurumlar bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsi ilə bağlı qərarın gecikməsinə aydınlıq gətirməlidir:** “Konstitusiyada nəzərdə tutulmuş təyinat vaxtı keçib. Bunun səbəbləri nədir? Hansı səbəblərdən bu addım atılır? Bununla bağlı ictimaiyyət nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə digər bələdiyyələrlə birləşdirilir.

Eyni zamanda birləşmə və ya ayrılma nəticəsində əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ya ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələrin yaradılmasına onlarda yaranan sosial-iqtisadi vəziyyət, tarixi və digər yerli

bələdiyyə seçkiləri mütləq keçirilməlidir. Seçkilərin təyin edilməsi barədə qərar səsvermə gününə ən azı 60 gün qalmış elan olunmalıdır. Hazırda səsvermə günü konkret müəyyən olunmayıb, amma dekabrın 23-də bələdiyyələrin səlahiyyət müddəti bitir. Yeni 5 il tamam olur. Buna görə də səsvermə günü artıq təyin olunmalıdır. Bələdiyyə seçkiləri hökmən keçiriləcək. Buna şübhə yoxdur”. **Vəhdət Partiyasının sədri Tahir Kərimli** Pravda.az-a belə deyib. “Nəyə görə elan etmirlər... Mərkəzi Seçki Komissiyası diqqətli olmalıdır, qanunlara riayət etməlidir. Heç olmasa seçki keçirmək fikrindədirmi, bu barədə açıqlama verməlidir. Dekabrın 23-dən sonra seçki gecikəndə hesab edin ki, Azərbaycanda müəyyən müddət hüquqi bələdiyyələr olmayacaq. Nə qədər gec deyil, seçkilər elan olunmalıdır”.

“Yeni Müsavat”a danışan **Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı da qeyd etdi ki, 60 gün əvvəldən seçkilərlə bağlı qərar qəbul olunmalıdır:** “Amma nədənsə yubadılır və heç bir söz deyilmir. Artıq noyabrın 1-dir və hər hansı məlumat verilməyib. Bəlkə vaxtını uzadacaqlar, hərçənd hakimiyyətin buna gedəcəyini gözləmirəm. Çünki beynəlxalq təzyiqlər artmaqdadır. Üstəlik, seçkiləri qabağa çəkmək təcürbəsi var, amma indiyə qədər gecikmə olmayıb. Ola bilsin ki, qanun layihəsi ilə bağlıdır, amma bütün hallarda qərarın verilməməsi başadüşülən deyil”.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədli bildirdi ki, bələdiyyə seçkilərində iştirak edəçəklər: “Biz də qərarın verilməsini gözləməkdəyik. Dekabrın 23-də bələdiyyələrin müddəti başa çatırsa, seçkilər təyin olunmalıdır. Bugünlərdə elan olunacağını da istisna etmirəm. Əsas məsələ isə bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin artırılmasıdır. Buna çox böyük ehtiyac var və Türkiyə modelinə keçməyin tərəfdarı-

yam”.

Qeyd edək ki, bu il Azərbaycanda prezident və parlament seçkiləri keçirilib. Dekabrda bələdiyyə seçkiləri baş tutarsa, bununla üçüncü seçki keçirilmiş olacaq. Bundan əvvəl bələdiyyə seçkiləri ölkə üzrə 5049 seçki məntə-

qəsində keçirilib. 118 seçki dairəsi üzrə 1606 bələdiyyəyə 15 min 156 üzv seçilib. Bu dəfə isə Xankəndi və Şuşa olmaqla, bütün Qarabağda bələdiyyə seçkiləri keçiriləcək.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Bakıda yeni qadağa qüvvəyə mindi

Noyabrın 1-də saat 00:00-dan etibarən Bakı şəhərinin bir sıra küçə və prospektlərində təşkil edilən COP29 zolaqlarına girmək qadağası qüvvəyə minib. Bu barədə Azərbaycan Yəstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) məlumat verib.

Bildirilib ki, həmin zolaqların hər birində 5.9, yeni “Marşrut nəqliyyat vasitələri üçün zolaq” yol nişanları quraşdırılıb.

Həmin küçə və prospektlər bunlardır: Xocalı prospekti, Şah İsmayıl Xətai prospekti, Bünyad Sərdarov, Həsən Seyidbəyli, Şeyx Şamil, Mirzəəğa Əliyev, Abdulla Şaiq, Həsənoğlu, Mikayıl Useynov (Bayraq meydanı istiqamətində), Zaqulba yolu və Zığ şosesi.

Azadlıq prospekti, Bülbül prospekti, Neftçilər prospekti, Heydər Əliyev prospekti, Parlament prospekti, Gülarə Qədirbəyova, Niyazi, İstiqlaliyyət, Üzeyir Hacıbəyov, Bakıxanov, Koroğlu Rəhimov, Mehdi Hüseyn, Teymur Elçin, Nəriman Nərimanov, Mikayıl Müşfiq, Həsən Əliyev, Salyan şosesi və Hava limanı şosesi.

COP29 bitəndən sonra həmin zolaqlar ləğv olunacaq? Azərbaycan Yəstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) bildirib ki, COP29 tədbirindən sonra heç bir avtobus, velosiped və digər xüsusi zolaqlar ləğv olunmayacaq.

“Zolaqlara çəkilən COP29 loqoları tədbirdən sonra silinəcək və zolaqlar nəqliyyat vasitələrinin hərəkət zolağı kimi fəaliyyət göstərəcək”, - deyər məlumatda bildirilib.

Sayt rəhbəri və oğlu həbs edildi

Şirvanı “Dogruxeber.com” saytının baş redaktoru və redaktoru həbs olunub.

Sayt rəhbəri İlham Həsənov və onun oğlu, saytın redak-

toru Renar Həsənovun ayrı-ayrı şəxslərdən hədə-qorxu ilə pul tələb etmələri və dələduzluq əməlləri barədə daxil olan məlumatlar əsasında Şirvan Şəhər Polis Şöbəsinə araşdırma aparılıb.

Onlar ayrı-ayrı şəxsləri həqiqəti əks etdirməyən, rüsvayedicilik məlumatları yayacağı ilə hədələməkdə, dələduzluq yolu ilə müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaitini ələ keçirməkdə şübhəli bilinirlər.

Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanıb. Ata və oğul cinayət məsuliyyətinə cəlb olunaraq barələrində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Cinayət işi üzrə istintaq davam etdirilir.

dir. Bu, ölkəmizdə sayca 6-cı bələdiyyə seçkisi olacaq. Seçkilər majoritar qaydada keçirilir. Seçki Məcəlləsinə görə, bələdiyyələrin səlahiyyət müddəti 5 ildir, bu ilin dekabr ayının 23-də Azərbaycanda bələdiyyələrin səlahiyyət müddəti başa çatacaq.

Səsvermə Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) tərəfindən seçkilərə 60 gün qalmış elan edilməlidir.

“Bələdiyyə seçkiləri ilə bağlı Mərkəzi Seçki Komissiyası seçki gününü müəyyənləşdirməlidir və ona uyğun olaraq da seçkiyə start vermək olar. Bu günə kimi MSK bununla bağlı qərar qəbul olunmayıb. Bu seçki qanunun pozulması deməkdir”. Bunu Qaynarinfo-ya **hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəyli** deyib. Onun sözlərinə görə, bu günə kimi qərarın qəbul olunmaması qanun pozuntusu hesab edilməlidir. Qulamhüseyn Əlibəyli əlavə edib ki, seçkinin vaxtının dəyişib-dəyişməməsi ilə bağlı əsas olmalıdır. “Seçki-

maiyyət niyə məlumatlandırılmır? Bunun rəsmi səbəbləri nədir? Təəssüf ki, seçki ilə bağlı hər hansı rəsmi açıqlama yoxdur”.

Qeyd edək ki, seçkilərin elan olunmasının gecikməsinə səbəb kimi bələdiyyələrin birləşməsi ilə bağlı qanun layihəsi göstərilir. Qanun layihəsinə görə, Azərbaycanda 1400 bələdiyyənin birləşdirilməsi yolu ilə ölkə ərazisində bələdiyyələrin ümumi sayının 684-ə endirilməsi nəzərdə tutulub.

Layihəyə əsasən, “Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında” Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə 2024-cü il 5 aprel tarixli Qanuna əsasən ölkə üzrə sonuncu bələdiyyə seçkilərinin keçirildiyi ildən sonrakı 4 ilin son 2 ili ərzində əhalisinin sayı 3000 nəfərdən və ev təsərrüfatlarının sayı 1000 vahiddən az olan bələdiyyələr onlarda yaranan sosial-iqtisadi vəziyyət, tarixi və digər yerli xüs-

xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla yol verilir. Bu qanunun tələblərinə əsasən, bələdiyyələrin birləşməsi ilə bağlı Milli Məclisə təqdim etdikləri rəylərə baxılmış və nəticədə 1400 bələdiyyənin birləşdirilməsi yolu ilə ölkə ərazisində bələdiyyələrin ümumi sayının 684-ə endirilməsi nəzərdə tutulub.

Qeyd olunan qanun layihələri bələdiyyələrdə idarəetmənin effektivliyini artırılması, resurslardan qənaətlə istifadə edilməsinə, xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, regionların balanslı inkişafının təmin edilməsinə, habelə bələdiyyələr arasında daha sıx əməkdaşlığın qurulmasına hədəflənib.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edilib və təzliklə qüvvəyə minməsi üçün digər prosedurlar icra edilir. Etibarlı mənbə deyib ki, seçkilərin vaxtı ilə bağlı qərarın COP29-dan sonra veriləcəyi gözlənilir.

“Seçki Məcəlləsinə görə,

İsrail İranın oktyabrın 1-də öz ərazisinə irimiqyaslı raket hücumuna cavab olaraq oktyabrın 26-da bu ölkəyə hava zərbələri endirib. Bundan sonra bəzi ölkələr bu hadisəni pisləyən bəyanatlar veriblər. Onların sırasında, məsələn, dünyada sözünün çəkisi olmayan Ermənistan da vardı.

Ermənistan hökumətinin İsrailə İran arasındakı münasibətlərdə növbəti dəfə Tehranın tərəfini tutması təəccüblü deyil. Belə ki, bu ay İrəvan Fələstinlə diplomatik əlaqələrin qurulmasına dair sənəd imzalayıb. Bir müddətdir ki, demək olar ki, bütün erməni KİV-ləri İsrail əleyhinə kəskin yazılar dərc edir, məruz qaldığı raket hücumlarına açıq şəkildə sevinirlər. Hətta "Azərbaycan" "artsax"-ın mülki əhalisini öldürəndə, etnik təmizləmə təşəbbüsündə, Ermənistan ərazisinə İsrail silahları ilə keçərkən Təl-Əviv Bakını dəstəklədi", - deyə yazanlar da olub.

İrəvan Zəngəzur dəhlizində yaratdığı əngələ görə İrana borcunu belə qaytarır, Fələstin məsələsi ilə spekulasiya edir. Amerikanın buyruq qulu olan İrəvan Yaxın Şərqdə müttəfiqi olan İsrailə qarşı siyasət yürüdür. İran isə hər fürsətdə Azərbaycanı hədəf almağa öyrəncəli olduğu üçün bu dəfə də "niyə İsrailin hücumunu pisləmədilər" deyə hay-küy yaratmağa cəhd edib. Belə ki, SEPAH-a bağlı "Parstodə" saytı bununla bağlı "Rəsmi Bakı xunta rejimindən ehtiyat edir" başlıqlı "xəbər" dərc edib. Yazıda əksər ölkələrin İsrailin İrana hücumunu pislədiyi, lakin Azərbaycanın hələ də məsələdə susqun qaldığı iddia olunur. Sayt "Azərbaycan hakimiyyəti işğalçı rejimin xərinə dəyməmək üçün məlum təcavüz aktına münasibət bildirməkdən çəkinir" iddiasını irəli sürüb.

30 il davam edən işğalda Ermənistan qoşulub torpaqlarımızın sərvətlərini daşın-

masında iştirak edən İranın bu cür məsələlərdə Azərbaycanı sorğu-sual etməsi yersiz görünür, sussalar daha yaxşı olar. İkinci bir tərəfdən, Azərbaycan Fələstinin müstəqil dövlət olmasına tərəfdar olsa da, Yaxın Şərq münaqişəsinə də tərəf deyil. Bu münaqişənin də tezliklə sona çatması barədə dəfələrlə çağırış edib. Azərbaycanın haqq işində bir dəfə səsinə çıxarmayan, əksinə, hər vaxtlar Ermənistanı dəstəkləyən Tehran rejiminə əsas söz sahibi olan SEPAH-ın bu cür mövqeyi də anlaşılardır.

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri, deputat Elşad Musayev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında dedi ki, İranın SEPAH-a yaxın media orqanları Azərbaycanı düşmən kimi baxırlar və davamlı olaraq qeyri-dost yazılarla çıxış edirlər: "Maraqlıdır, Ermənistan Azərbaycanda qətlə törəndə İran və onun SEPAH-ı niyə səsinə çıxarmadı? Azərbaycan hansı hadisəyə necə münasibət bildirməsini kimsədən soruşmur. Biz 44 günlük müharibədə İranı gördük, erməni tərəfdə dayandığına hamı şahid oldu, indi də gedib özərinə ağıl öyrəsinlər. Bizim onların çağırışlarına ehtiyacımız yoxdur".

Onun sözlərinə görə, artıq "şirin quyuğu" qısılib və kiməsə məsləhət də verə bilməzlər: "Biz qonşularımızla normal münasibətlərin tərəfdarıyıq. Eyni zamanda Vətən müharibəsində Azərbaycanın yanında kim olub, Azərbaycana qarşı kim çıxıb, bunu da unutmamışıq. İsrail Azər-

SEPAH-dan Bakıya absurd ittiham: "İrana hücumu niyə pisləmədiniz?"

Tehran hər fürsətdə Azərbaycanı hədəf almağa öyrəncəli olduğu üçün bu dəfə də "niyə İsrailin hücumunu pisləmədilər" deyə hay-küy yaratmağa cəhd edib; hər vaxtlar Ermənistanı dəstəkləyən fars-molla rejimi sussa, daha yaxşı olar...

baycanın torpaqlarını işğaldan azad etməsinə siyasi-mənəvi dəstəyini ifadə edib, bu ölkədən müasir silahlar almışıq, hər zaman dostluq görmüşük. İran isə işğalçının məğlub olmasını istəmirdi, Ermənistan silah daşınmasında iştirak edirdi, ərazilərimizin talan edilməsində də uzun müddət fəaliyyət göstərirlər. İndi gəlib bizdən İsrailin İranın hücumuna cavab verməsinə

münasibət bildirməyi gözləmək heyasızlıqdır".

Politoloq Oqtay Qasımovun sözlərinə görə, Azərbaycanın mövqeyi ondan ibarətdir ki, regionda sülh olsun və problemlər danışıqlar yolu ilə həllini tapsın: "Azərbaycan bölgədə gərginliklə bağlı narahatlığını ifadə edib və regionda sabitliyin tərəfdarı olduğunu bildirib. Yaxın Şərqi gəldikdə, Azər-

baycan Fələstin müstəqil dövlətinin yaradılmasına dəstəkləyir və BMT-də mövqeyimizi də açıqlamışıq. Ancaq bizim hansısa dövlətə qarşı İranın yanında dayanmaq kimi öhdəliyimiz yoxdur". **O.Qasımov hesab edir ki, rəsmi Bakı dinc yolla, dialoqla problemlərin həll edilməsini istəyir:** "Əgər İran proksi qüvvələrlə İsrailə hücum edərsə, özü də iki dəfə zərbə endir-

ribse, Tehran və SEPAH anlamalıdır ki, cavab zərbələri zamanı Azərbaycan heç zaman İranın vurulmasına pladsarm olmağa imkan verməyib. Eyni zamanda biz İranla normal qonşuluq münasibətlərinin qurulmasının tərəfdarıyıq və bunu da İran rejimi bilməlidir".

Ümumiyyətlə, SEPAH-ın media resursları dinc oturur. Bundan əvvəl, SEPAH-ın Telegram kanalı xəbər yaymışdı ki, sərhəddə olan Parsabad bölgəsinin sakinləri İran və Azərbaycan sərhədində yerləşən Araz çayı üzərində naməlum obyekt gördüklərini və bir neçə saniyədən sonra yoxa çıxdığını bildiriblər. "Son illərdə Azərbaycan hökuməti videoçəkiliş və dinləmə üçün İsraildən casus şarları alıb və onlardan İran və Ermənistanın sərhəddə olan rayonlarında və hərbi bazalarında casusluq etmək üçün istifadə edir", - deyə cəfəngiyyat dilə gətirilmişdi.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

"Başlıca hədəfləri NATO-nu regiona gətirməkdir" Zahid Oruc: "Bu, olmayacaq..."

"Ermənistan-Azərbaycan sərhədinə Avropa İttifaqının müşahidə missiyasının gəlişi ilə bağlı məsələ Prezident İlham Əliyev tərəfindən bir neçə dəfə dəyərləndirilib, qiymətləndirmələr aparılıb. Bu o deməkdir ki, məsələnin miqyası, strateji və geosiyasi önəmi yetərincə böyükdür. Dövlət başçısı məsələnin əsl mahiyyətini bildiyi üçün millətimizin iradəsini ifadə edərək haqlı olaraq Avropa İttifaqının "müşahidəçi"lərinin ərazilərimizdə yerləşməsinə razılıq verməyib.

Bundan sonra üç aylıq bir dövr üçün kiçik sayda bir qüvvələrin gəlişi ilə bağlı danışıqlardan sonra 230-dan çox mexfi xidmət orqanları sferasında çalışan və əsasən NATO-nun müxtəlif ərazilərdə

casusluq fəaliyyətlərindən keçən qüvvələr Ermənistanla Azərbaycan arasındakı strateji nöqtələrdə yerləşdirildi. Bu say artırma ilə məhdudlaşmayan "müşahidəçi" missiyasına Polşa əsilli hərbi rəh-

bərlik edir. Göründüyü kimi, bu, hərbi casus qüvvələridir". Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri, **millət vəkilli Zahid Oruc** Moderator.az-a belə deyib.

Z.Orucun fikrincə, bölgəyə beynəlxalq hərbi missiyaların gətirilməsi Cənubi Qafqazda Qərbin oyunun bir parçasıdır: "Biz bu qüvvələrin gələcək beynəlmiləl toqquşmanın bir tərəfli olduğunu görməkdəyik. İndiyəqədərki mərhələdə Azərbaycanın haqlı narazılığına

və etirazlarına qarşı tərəfdən verilən cavablar bu olub ki, "bizim xoş məramımız var: atəşkəs rejimi pozulmasın, atəş açılmasın, fiksasiya etdiyimiz pozuntular hər iki tərəfin etdiyi hərəkətlərə aiddir və s." Amma biz indiye qədər onların dərc etdiyi açıq mənbələrdə bir hesabat görməmişik ki, orada qeyd edilsin ki, həqiqətən Ermənistan tərəfdən Azərbaycan ərazilərində lokal hər hansı bir atışmalar baş verir. O halda heç olmasa bir nisbi balans yaranardı ki, bunların fəaliyyəti tam Azərbaycana, İrana, Rusiyaya, o cümlədən Türkiyəyə qarşı yönəlməyib. Başlıca olaraq hədəf NATO-nun regiona gətirilməsidir. Burada toqquşmalar baş verəcəyi təqdirdə onlar hüquqi zəmin qazanacaqlar. Ardınca isə ona dair BMT qətnamələri və qərarları da çıxaracaqlar. Sonrakı mərhələdə ermənilərin təhlükəsizliyi adı altında ölkəmiz əleyhinə təxribatlara cəhd göstərəcəklər".

Deputat istisna etmir ki, başqa qüvvələrin də bölgəyə cəlb edilməsi regionda üçüncü dövlətlərin toqquşmasına səbəb ola bilər:

"Məsələnin ən arzuolunmaz tərəfi az qala ermənilərin əvəzindən Qarabağa qayıtmaq istəyində olan qüvvələrin süngü gücünə bu hərəkətlərinin həyata keçirilməsinə dair məsələlərdir. Ona görə də hesab edirəm ki, indiki halda ölkəmizin məsələ ilə bağlı kəskin etirazları heç şübhəsiz ki, Ermənistan tərəfindən dəyərləndirilir. Onlar fərqiindərlər ki, bölgəni xarici qüvvələrin inhisarına və onların sərəncamına verdiyində, bir tərəfdən KTMT-dən tam çıxamamış, o biri yandan üçüncü digər hərbi formatlarda yer almamış NATO üzvünə çevrilmiş, bölgəni bu cür toqquşmalara sürükləyirsənsə, ən böyük zərbə İrəvana dəyəcək.

NATO-nun regionda yerləşməsi əsla bizim münasibətlərimizin indiki halda müəyyən bir xətt üzrə inkişafına baxmayaraq, gələcək mənada xoş məramla və ya məqsəddə xidmət etmir, bunu açıq bilməliyik. Biz qətiyyən həm də onu arzulamırıq ki, burada üçüncü dövlətlər toqquşsun".

"Qərbin Cənubi Qafqaz ölkəsi olan Gürcüstandakı son hadisələrə reaksiyası

fonunda regionda nə planlaşdırılır" sualına Z.Oruc belə cavab verib: "Biz Gürcüstanda ictimai-siyasi sabitliyin tərəfindəyik, xaos və gərginliyi istəmirik. Çünki 300-400 minə qədər azərbaycanlı orada yaşayır. Onlara orada Gürcüstan vətəndaşı olaraq öz həyatlarını qurublar, fəaliyyətlərini aparırlar. Biz heç şübhəsiz ki, transmilli layihələrin o ərazilərdən keçdiyinin fərqiindəyik. Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan arasında hərbi və digər formatlarda üçtərəfli birliklər mövcuddur. Bir sözlə, Azərbaycanın bu gün strategiyası hətta İrəvanı da o xarici dairələrin əlindən almağa yönəlib. Həmin missiyaların əsl üzərində dayanan gerçək hərbi planların açıldığını ən yaxın zamanlarda görəəcəyik. NATO-nun indi artıq mavi dəbilqə geyinməyən hər hansı bir taburunun gətirib bu ərazilərdə yerləşdirəcəklər və deyəcəklər ki, Şimali Atlantika qüvvələri erməniləri qoruyur. Bu, olmayacaq. 100 il bundan əvvəl də Amerika emissarları gəlib Türkiyədə yerləşmişdilər, amma ermənilər bundan qazanmadılar, itirdilər. Bölgənin ümumi mənafeyi üçün çalışmaq lazımdır. Azərbaycan da bu yolda lazımı addımlar atır".

□ **"Yeni Müsavat"**

Noyabrın 7-də Avropa Siyasi Birliyinin Macarıstanın paytaxtı Budapeştdə V sammiti keçiriləcək. Sammitə Avropa İttifaqının (Aİ) üzvləri, Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan, Ermənistan daxil olmaqla 50-yə yaxın ölkənin liderləri dəvət edilib.

Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin imzaladığı dəvət məktubunda deyilir ki, görüşdə Ukraynadakı vəziyyət, Avropada yaranan təhlükəsizlik çağırışları, miqrasiya və iqtisadi təhlükəsizlik mövzuları müzakirə ediləcək. Miqrasiya üzrə sessiyada miqrasiyanın bütün aspektləri əhatə ediləcək, iqtisadi təhlükəsizlik üzrə sessiyada isə enerji, nəqliyyat, IT və global ticarət baxımından əlaqə müzakirə olunacaq. İclas çərçivəsində ikitərəfli və ya çoxtərəfli görüşlər üçün geniş imkanlar yaradılacaq.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan tədbirdə iştirak edəcəyini təsdiqləyib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin də sammitdə iştirak edəcəyi gözlənilir. İkitərəfli görüşün keçirilib-keçirilməyəcəyi isə məlum deyil.

Xatırladaq ki, Avropa Siyasi Birliyinin əsasları 2022-ci il Avropa Günündə qoyulub. Birliyin bundan əvvəlki iclasları Çexiya, Moldova, İspaniya və Britaniyada keçirilib. Londonda keçirilən sammitində Paşinyan İlham Əliyevlə görüşdən imtina etmişdi.

Bu yerə Şarl Mişelin təşəbbüsü ilə yaradılan Brüssel formatını yada salmaqda fayda var. Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev oktyabrın 14-də Belçika Krallığının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Julyen de Freponun etimadnaməsini qəbul edərkən Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələrinə toxunaraq, bir sıra vacib məqamlardan bəhs etmişdi. Prezident qeyd etmişdi ki, Brüssel Ermənistanla Azərbaycan arasında Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin dəstəyi ilə danışıqların uğurla keçirildiyi bir məkan kimi yadda qalıb və həqiqətən orada mühüm irəliləyişə nail olunub. "Lakin əfsuslar olsun ki, Ermənistan tərəfi Brüssel prosesi adlanan bu prosesi davam etdirməmək qərarına gəldi. Ancaq hər bir halda bu, çox yaxşı nəticə və təcrübə verən müsbət proses idi".

Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, hazırkı şəraitdə daha çox diqqət ikitərəfli müstəviyə cəmlənib. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, sülh müqaviləsinin bütün bəndləri eyni dəyərə malik-

Budapeştdə Əliyev-Paşinyan görüşü gözləntisi

Avropa İttifaqı təşəbbüsü yenidən ələ almağa cəhd edə bilər; Azərbaycan Prezidenti danışıqlarda moderatorluq etmək istəyənlərə sözünü deyib və hələlik status-kvo dəyişməyib

dir, birini digərindən ayırmaq olmaz. Prezident İlham Əliyev bu baxımdan Ermənistan hökumətinin "bu vaxtadək nə barədə razılaşdırılıbsa, ona imza atılsın, razılaşdırılmamış müddəalar növbəti mərhələlərə saxlansın" qəribə təklifini tamamilə realıqdan kənar hesab etdiyini bildirib bu cür yanaşma presedentinin ona məlum olmadığını söyləmişdi.

Dövlətimizin başçısı bir məqamı da xüsusi vurğulayıb ki, Avropa İttifaqı əvvəllər olduğu kimi, Ermənistan-Azərbaycan sülh məsələsində neytrallıq saxlamalıdır. Sitat: "Belə ki, Avropa İttifaqı torpaqlarımızın işğalı dövründə bu məsələdə heç vaxt fəal olmamışdır. Bizim bununla bağlı o dövrdə Avropa İttifaqına və Avropa institutlarına xeyli sayda müraciətlərimiz belə cavablandırılırdı ki, bu məsələ ilə Minsk Qrupu məşğul olur, Avropa İttifaqının bu məsələyə aidiyyəti yoxdur. Hazırda isə Avropa İttifaqının bu məsələyə fəal cəlb olunduğu görünür. Lakin əfsus ki, Brüsseldə, Avropa İttifaqının mənzil-qərar-gahında bəziləri tərəfkeşlik edirlər. Bu, qeyri-məhsuldar bir mövqedir, yalnız etimad-

sızlıq yaradır və Avropa İttifaqını normallaşma prosesindən təcrid edir". Dövlətimizin başçısı tövsiyəsini də səfirin diqqətinə çatdırmışdı ki, əgər mümkündürsə, Avropa İttifaqı və Azərbaycan əməkdaşlığının davam etdirilməsi naminə Fransanın yolu ilə gedilməsin, özlərini Fransanın təsirinə salmasınlar. Çünki Fransanın Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması ilə bağlı siyasəti destruktiv siyasət olub və tamamilə bu cür də qalmaqdadır.

Prezident İlham Əliyev onu da qeyd etmişdi ki, Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətlərində etimadsızlıq yaranan məsələlərdən biri də sərhəddə dırnaqarası "Avropa müşahidəçilər missiyasının" müddətinin bizim razılığı-mız olmadan, hətta bizimlə məsləhətləşmədən uzadılmasıdır. Sitat: "Buna nə ehtiyac var idi?! 2022-ci ilin oktyabrında Praqada Azərbaycan ona razılıq vermişdi ki, bu missiya 2 ay orada qalsın və istefaya çıxmış məhdud sayda hərbi zabitlərdən ibarət olsun. Lakin bu missiyanın müddəti uzadıldıqda bizimlə heç kim məsləhətləşmədi. İndi də əlavə müddətə uzadılması istiqamətin-

də müzakirələr aparılır. Misiya üzvlərinin davranışı, necə deyirlər, "binokl diplomatiyası" heç cür qəbul edilməz və hər hansı bir normal siyasi mədəniyyət standartlarından kənar idi. Biz Avropa İttifaqı ilə təmaslarda bu məsələni qaldıracağıq".

Hələlik Aİ-nin Ermənistan-dakı casus şəbəkəsi regionu tərk etmək niyyətində deyil və son günlər şərti sərhədlərdə yenidən görünür. Belə bir durum isə təbii ki, Bakını qane etmir. Bəs bu kimi realitətlərin fonunda Avropa Birliyi yenidən təşəbbüsü ələ ala bilirmi?

Deputat, ƏHD Partiyasının sədr müavini Elçin Mirzəbəyli "Yeni Məşavət"ə açıqlamasında bildirdi ki, Avropa Siyasi Birliyinin Macarıstanda keçirilməsi nəzərdə tutulan V toplantısı, həm məkan, həm də müzakirə olunacaq mövzuların spektri baxımından əhəmiyyətli: "Dövlətimizin başçısının sözügedən sammitdə iştirak edə biləcəyi ehtimalının yüksək olduğunu düşünürəm. Bunu əsaslandıran amillər, əsasən sammitin dost və global proseslərə baxış bucağı Azərbaycanla üst-üstə düşən, həmçinin ölkəmiz üçün prioritet təşkil edən Türk Dövlətləri Təşki-

latında təmsil olunan Macarıstanda keçirilməsi, Avropa İttifaqının Prezidenti Şarl Mişelin Aİ-nin digər təsisatlarının rəhbərlərindən və təmsilçilərindən fərqli olaraq, daha obyektiv bir yanaşma sərgiləməyə çalışması, həmçinin hazırda regional və global siyasi dialoqa duyulan ehtiyacla bağlıdır. Şübhəsiz ki, Azərbaycan istənilən məkanda və platformada Ermənistanla sülh müqaviləsinin razılaşdırılmayan prinsipləri və digər məsələlər ətrafında müzakirə aparmağa hazırdır. Çünki heç bir məkan, yaxud platforma dövlətimizin əsaslı, prinsipial mövqeyində dəyişikliklərə zəmin yaratmayacaq. Bu xüsusda bu və ya digər ölkənin, təsisatın rəhbərinin və ya təmsilçisinin Ermənistanla münasibətlərin tənzimlənməsində vasitəçi kimi yer almaq niyyətinin də ölkəmiz tərəfindən qəbul olunmadığını və olunmayacağını qeyd etmək istəyirəm".

Belə hesab olunur ki, Azərbaycan Prezidenti ümumiyyətlə, COP29 hazırlığına görə Macarıstandakı tədbirə gətməyə də bilər. Amma Azərbaycanla Macarıstan arasındakı, həmçinin Prezident Əliyevlə baş nazir

Orbanın yüksək səviyyəli münasibətləri səfərin reallaşacağı barədə fikir söyləmək imkanı yaradır.

Bu barədə danışan E.Mirzəbəyli öncə Bakı-Budapeşt əlaqələrinə də diqqət çəkdi: "Bəlli olduğu kimi, Macarıstan Azərbaycanın strateji tərəfdaşdır və ölkələrimiz arasındakı əlaqələr sürətlə inkişaf edir. Cənab Prezidentin bu ilin oktyabrın 21-də baş nazir Viktor Orbanla Macarıstanın milli günü münasibətilə ünvanlandığı təbrik məktubunda yer alan fikirlər ikitərəfli əlaqələrin nə qədər yüksək səviyyədə olduğunu göstərir. Bütün bu məqamlar, həmçinin Azərbaycan Prezidentinin öz məktubunda Viktor Orbanla tezliklə görüşməyə ümid bəslədiyini qeyd etməsi, dövlət başçımızın Macarıstanda keçirilən zirvə toplantısında iştirak edə biləcəyi ehtimalını daha da artırır". **Deputatın fikrincə, şübhəsiz ki, əgər səfər baş tutarsa, baş nazir Nikol Paşinyanla keçirilməsi ehtimal olunan görüşdə Kazanda aparılan müzakirələrin davam etdirilməsi gözlənilir:** "Amma sülh müqaviləsi ilə bağlı yekun qərarın qəbul olunması üçün Ermənistanın, təkrar sadalamağa ehtiyac duymadığım maneələrin həlli istiqamətində əməli addımlar atması zəruridir. Buraya ilk növbədə Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının yer aldığı hüquqi-normativ aktların ləğvi də daxildir".

Yeri gəlmişkən, Fransanın Ermənistan-dakı səfirinin son günlər yenidən "qaşınmayan yerdən qan çıxartmağa çalışması" Parisin patronajlığı altında olan Aİ missiyasının təxribatçı niyyətlərindən xəbər verir. COP29 konfransı ərəfəsində şərti sərhəddə boyu ərazilərə səfərlər Bakı-İrəvan danışıqlarını pozmağa daha çox xidmət edir, nəinki ikitərəfli formatda irəliləyişin əldə edilməsinə. Əgər Aİ rəhbərliyi Fransanın cızdığı plana qarşı çıxmağa cürət etmirsə, "özü-nü Fransa kimi aparmağa davam edirsə", Avropa Parlamenti Azərbaycana qarşı qərəzli və heç bir əsası olmayan qətnəmə qəbul edirsə, o halda Brüsselin hansısa təşəbbüsü dövlətimiz üçün cəlbəddici ola bilməz...

E.PAŞASOY,
"Yeni Məşavət"

Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru Armen Abazyan jurnalistlərə bildirib ki, yaxın vaxtlarda Ermənistan və Azərbaycan tərəfləri əsir və itkin düşmüş şəxslərlə bağlı görüş keçirəcəklər. O bildirib ki, komissiyaların tərkibi və yeri hələ seçilməyib. Abazyan deyib ki, tarixlər barədə əlavə məlumat veriləcək. “Nəticələrlə bağlı açıqlama verməyə tələsməyək”, - deyərək, bu görüşdən müəyyən nəticələr gözləmək olarmı sualına cavab verib.

Abazyan deyib ki, Bakı və İrəvan arasında yaxın zamanda itkin düşmüş və “saxlanılan şəxslərə” dair görüş keçirilə bilər.

Bu arada mövzu bu dəfə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın Bakıda keçiriləcək COP29 sammitində iştirak etmək kontekstində gündəmə gəlib. “Hraparak” nəşri yazıb ki, xarici işlər naziri COP29-da iştirak etmək niyyətində olduğunu, baş nazir Nikol Paşinyanın razılığı ilə Bakıya səfəri zamanı erməni diversantların danışıqlar çərçivəsində qaytarılmasını istəyəcəyini bildirib.

Məlumatla görə, XİN başçısının haqqında danışdığı şəxslər separatçı liderlər deyil, sayları elə də çox olmayan bir neçə diversantdır. Lakin Mirzoyanın Bakıda, sadəcə, onların qaytarılması şərtini irəli sürəcəyi, bunu ciddi şəkilde tələb etməyəcəyi qeyd olunur. O, diversantlar qaytarılmasa belə, sammitə qatılıb bu məsələdə müzakirə aparacağını deyib.

Göründüyü kimi, Ermənistan tərəfi, həmişə olduğu kimi, yenə də öz məkrli məq-

COP29-la “hərbi əsirlər alveri” cəhdi

Deputat: “Ermənistan çirkin siyasətini global əhəmiyyətli məsələyə həsr olunan mühüm tədbirə münasibətdə də nümayiş etdirir”

sədlərindən çıxış edir. Bunlar iki dərəcəli olmayan məsələni bir-birinə “birləşdirirlər”. Qondarma “hərbi əsirlər” məsələsi ilə itkin düşmüş şəxslər eyni istəməsi o deməkdir ki, onlar itkin düşmüş şəxslərin məsələsinin müzakirəsində həqiqətən də maraqlı deyillər. Çünki məsələ belə qoyulursa, “hərbi əsir” adı qoyduqları adamları da gətirib itkin düşmüş şəxslərə qoşmaq istəyir-

lərsə, bu alınmayacaq.

Hərbi əsirlər olmaya-olmaya Ermənistanın bu məsələni itkin düşmüş şəxslərlə birləşdirməsi nə dərəcədə doğru yanaşmadır? Üstəlik, tədbirdə iştirakı hansısa “şərtlə” əlaqələndirməyə Bakı razı ola bilərmi?

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov “Yeni Məşavət”ə bildirdi ki, Ermənistan ənənəvi çirkin siyasətini global əhəmiyyətli məsələyə həsr olunan mühüm tədbirə münasibətdə də nümayiş etdirir: “Hökumət təmsilçiləri bir tərəfdən COP29-da iştirak etməyin guma tərəfdarı kimi fikirlər dilə

gətirirlər, o biri tərəfdən Ermənistanın Bakıda keçiriləcək tədbirdə iştirakı üçün tamamilə əlaqəsi, əsası olmayan şərtlər irəli sürürlər. Azərbaycan tərəfindən qəbul edilməyən bu cür şərtlər son zamanlar xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın və onun müavinlərindən birinin dilindən səslənir. Ermənistan dünyada yeganə dövlətdir ki, global iqlim dəyişikliklərinə həsr olunan beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirə qatılması üçün tamamilə aidiyyəti olmayan məsələlərlə bağlı şərt irəli sürür. Bununla da özünü əslində bidaşır edir. Ermənistan bir çox çirkin işlərdə, cinayətlərdə

“rekord”a imza atmışdı, indi də bu cür iyrənc mövqeyi ilə fərqlənməyə başlayıb. Ermənistan kimi cılız, mənasız bir ölkənin COP29-da iştirak edib-etməməsinin bu mötəbər tədbirə hər hansı üstünlük və ya ziyan gətirməyəcəyi bəllidir. Azərbaycan humanizm prinsipləri və ayn-seçkiyə yol verməmək siyasətini əsas götürərək Ermənistan rəhbərliyini Bakıda keçiriləcək COP29 tədbirində iştirak üçün dəvət edib. Dəvəti müsbət dəyərləndirəcəklərsə, bu, ilk növbədə Ermənistan üçün fayda verəcək. Azərbaycanın qəbul etməyəcəyi bəlli olan əsassız şərtləri qəsdən irəli sürüb, bunu bəhanə edib Bakıya gəlməyəcəklərsə, bundan ölkəmiz qətiyyətlə nə isə itirməyəcək”.

Deputat qeyd etdi ki, Azərbaycanın həbs etdiyi və hazırda istintaqları davam edən keçmiş separatçı rejimin cani liderlərini “hərbi əsir” adlandırmaq mümkün deyil: “Həmin şəxslər Azərbaycan qanunlarını, beynəlxalq qanunları pozmuş və Azərbaycan dövlətinə, xalqına qarşı ən ağır cinayətləri həyata keçirmiş şəxslərdir. 44 günlük müharibədə onlardan biri özü videomüraciətinə dəvət edirdi ki, Gəncəyə,

Bərdəyə mülki əhalinin də bu cür iyrənc mövqeyi ilə fərqlənməyə başlayıb. Ermənistan hakimiyyəti insanlıq əleyhinə cinayət törətmiş belələrinin azad olunması şərtini irəli sürür bilməz, əgər irəli sürsə, bu, Ermənistanın özünü rüsvay etməsidir. Azərbaycanda hərbi əsirin olmadığı müvafiq instansiyalar tərəfindən bəyan edilib. İtkin düşmüş şəxslərlə bağlı isə Ermənistan və Azərbaycan arasında görüşlər keçirilib və qarşıdakı dövrdə də keçiriləcəyini artıq Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru Armen Abazyan da bildirib. Yaxşı olar ki, Ermənistan Birinci Qarabağ müharibəsi dövründə əsir götürdüyü və hələ də heç bir xəbər alınmayan 4 minə yaxın Azərbaycanlının taleyi haqqında rəsmi məlumat versin. Ermənistan həmin azərbaycanlıların cəsədlərinin belə harada basdırıldığı haqqında məlumat vermir. Bununla Cenevrə Konvensiyasını pozmuş olur. İndi beynəlxalq qanunları və humanizm prinsiplərini ayaqlar altına atmış dövlətin bizim qarşımızda olmayan “hərbi əsirlər” şərtini irəli sürməyə haqqı yoxdur”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Məşavət”

Azərbaycanın Türkiyədəki dostu hədəfdə

Ağara qara ləkə yaxmaq cəhdlərinin arxasında kimlər dayanır?

Abdullah Ağar

Türkiyənin tanınmış analitik, Azərbaycanın yaxın dostu Abdullah Ağar son günlərdə müxtəlif hücumların hədəfi olub. Bu barədə Musavat.com saytı xəbər verib.

Abdullah Ağar da bu barədə məlumat paylaşılıb. O, bir sıra dairələrin ittihamlarına və təzyiqlərinə cavab olaraq geniş bəyanat yayımlayıb. Ağar müxtəlif metodlarla şəxsiyyətinə və fəaliyyətinə yönəlik iftirlər, manipulyasi-

yalar və nüfuzdan salma cəhdləri ilə qarşılaşdığını bildirib.

O, bəyanatında bu təzyiqlərin məqsədinin onu etibar-sızlaşdırmaq, nüfuzunu zəiflətmək və cəmiyyət arasında etibarını sarsıtmaq olduğunu vurğulayıb. Ağar PKK, FETÖ və digər terror təşkilatları tərəfindən təhdidlərə və təzyiqlərə məruz qaldığını, keçmişdə “Ergenekon” məsələsi ilə əlaqədar qurulan tələlərdə hədəf alındığını xatırladaraq, həyatının mübarizələrdə keç-

diyini qeyd edib.

Anadolu deyimindən istifadə edən Ağar, keçmişdə və indiki dövrdə müxtəlif güc mərkəzləri və siyasi qüvvələrin ona qarşı təzyiq göstərdiyini ifadə edib. Onun sözlərinə görə, Qəzzadakı faciə ilə əlaqədar bezi qruplar bu acını öz mənfəətlərinə istifadə edir, halbuki o, həqiqi yardım yollarını axtarmağa çalışır.

Ağar həmçinin bu manipulyasiyaların təsiri altında qalıb ona qarşı mövqe tutanlara sərt reaksiya verib. O, sə-

mimi olaraq mübarizə aparıqları “başının tacı”, amma bu acılardan faydalanmağa çalışanları “ayaqlarının altında saydığını” bəyan edib.

Sözünün sonunda Ağar ona iftira atanlara və təzyiq göstərənlərə qarşı sərt tənqidlər söyləyib. O, haqsız ittihamlar və iftirlər ataraq, təşkil olunmuş hücumlara girişənlərin əsl simasını ifşa edib və bu cür davranışların səviyyəsizlikdən və mənafevətsizlikdən qaynaqlandığını vurğulayıb.

Abdullah Ağar yayımladığı bəyanatda onunla bağlı şübhəyə düşənlərin uzaq durmalarını istəyib. O, sözlərinin sonunda, yaşadıklarını və mübarizələrini dəstəkləyən bezi insanların ifadələrini və sənədləri paylaşacağını qeyd edib.

Abdullah Ağar 1967-ci ildə Ankarada doğulmuş türk hərbi mütəxəssisi və təhlükəsizlik məsələləri üzrə analitikdir. O, 1989-cu ildə Türkiyə Kara Harp Məktəbindən məzun olaraq piyada bölməsində xidmətə başlayıb və daha sonra xüsusi seçmə ilə Komando və Özel Kuvvetlər Komandanlığında Tim Ko-

mandiri olaraq fəaliyyət göstərib. Peşəkar hərbi karyerasında Bestler, Gabar, Cudi, Şırnak, Siirt, Diyarbakir və digər strateji bölgələrdə xidmət edib. Ağar bu dövrlərdə terrorla mübarizədə ön sıralarda yer alaraq Türkiyənin milli təhlükəsizlik siyasətinə əhəmiyyətli töhfələr verib. Ağar hərbi xidmətindən sonra təhlükəsizlik və terrorla mübarizə sahəsindəki təcrübəsini genişləndərək media və akademiya sahələrində fəaliyyətini davam etdirib. O, Bahçeşehir Universitetində müəllim kimi fəaliyyət göstərərək öz təcrübəsini tələbələrə bölüşür və geniş yayım sahe-

sində çıxışlar edir. Eyni zamanda Abdullah Ağar bir neçə kitabın müəllifidir. Onun yazdığı əsərlər terrorizmlə mübarizə və hərbi təcrübələrini əks etdirir. Kitabları arasında “5. Tim: Güneş Doğsun İstəriz”, “Bir Millet Uyanıyor” və “İŞİD və İraq” kimi əsərlər diqqət çəkib.

Abdullah Ağar 44 günlük Vətən müharibəsində və postmüharibə dövründə daim Azərbaycanın yanında olub və Türkiyə mediasında möhtəşəm dəstək nümayiş etdirib. Ağar Azərbaycanın Vətən müharibəsinin gedişinə dair böyük əsər də yazıb.

□ **“Yeni Məşavət”**

BMT-nin qurumu, mənzil-qərargahı Parisdə yerləşən YUNESKO-nun erməni-pərəst mövqeyi Azərbaycan xalqına yaxşı tanışdır. Xeyli dərəcədə onun erməni lobbisinə bağlı korrupsioner baş direktoru Odri Azulenin fəaliyyətindən qaynaqlanan bu mövqe xüsusilə də 44 günlük müharibədən sonra özünü daha qabarıq büruzə verib. Buna əsas səbəb YUNESKO-nun Fransanın təsiri altında olmasıdır. Fransa-nın sabiq mədəniyyət naziri Odre Azule 2017-ci ilin oktyabrından qurumun baş direktoru vəzifəsini icra edir. Bu hal da Fransanın YUNESKO-ya təsirinin atmasında az rol oynamır. Azulenin Fransanın milli hakimiyyət orqanlarından gələn sifarişləri qeyd-şərtsiz həyata keçirməsi heç kimə sirr deyil. Belə vəziyyət bütünlikdə YUNESKO-ya etimadı azaldır. Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarında həyata keçirdiyi dağıntılar barədə beynəlxalq qurumlara, o cümlədən YUNESKO-ya dəfələrlə müraciətlər olunsada, heç bir ciddi addım atılmadı. Lakin Ermənistanın tərəfinin YUNESKO nümayəndələri ilə görüşündə erməni irsinin Qarabağda qorunması məsələsi daim müzakirə edilir.

Məhz YUNESKO-nun ölkəmizə qarşı qərəzli münasibəti üzündən Azərbaycanın birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva 2022-ci ildə YUNESKO-nun xoşməramlı səfiri kimi fəaliyyətini dayandırıb. YUNESKO növbəti dəfə Azərbaycanla bağlı tənqidatçı bəyanat dərc edib. Bu dəfə onun rəsmiləri Qarabağdakı "tərxixi" erməni abidələrinə ziyan vurulması ilə bağlı narahatlıqlarını bildiriblər.

Qurumun Mədəniyyət və Fövqəladə Hallar Təşkilatının direktoru Krista Pikkat müsahibəsində "Qarabağdakı xristian abidələrinin 2020-ci ildə baş verən müharibədən ciddi təsirləndiyini və məhv olma təhlükəsi ilə üz-üzə qaldığını" deyib.

Qarabağda yaşayan ermənilərin regionu tərk etməsinə də münasibət bildirən Pikkat bununla bağlı dərin narahatlıq duyduğunu ifadə edib.

YUNESKO rəsmisi Qarabağda yerləşən xristian məbədlərini və abidələrini ümumiləşdirərək, "qədim erməni arxitekturası" kimi qələmə verməyə çalışıb.

Xatırladaq ki, Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Azərbaycan ərazilərini işğal edən Ermənistan bəşəriyyətin ulu əcdadlarının bəşiklərindən olan Azıx mağarasını hərbi sursat anbarına çevirib, amma YUNESKO susub. Nadir tarixi əhəmiyyətli 40 min muzey sərəvəri və eksponatı talan olunub. 192 ziyarətqah, 144 məbəd, 67 məscid erməni təcavüzünün qurbanına çevrilib. Laçındakı Ağoqlan kilsəsi, Kəlbəcərdəki Xudavəng, Gəncəsər məbədinin albanlara məxsusluğunu göstərən elementlər silinib, erməniləşdirilib. YUNESKO sükutla qarşılayıb. YUNESKO-nun Azərbaycana qarşı ədalətsizlik nümayiş etdirməsi onun məkrli siyasətinin göstəricisidir. Şübhə yoxdur ki, YUNESKO bu gün Fransa tərəfindən idarə olunur, beynəlxalq təşkilat deyil.

YUNESKO-dan Bakıya növbəti iftira

Fazil Mustafa: "Təşkilatın etdiyi həm mənəviyyatsızlıq, həm də mədəniyyətsizlikdir"

lat deyil. Yada salaq ki, YUNESKO-ya edilən müraciətlərə baxmayaraq, qurum rəsmi şəkildə müxtəlif bəhanələrlə yaxasını kənara çəkərək işğaldan azad edilmiş ərazilərdə ermənilərin milli-mədəni abidələrimizə qarşı etdikləri vəhşilikləri "görmək istəmədi." İndi bu cür qərəzli yanaşmalarda yalnız erməni mənbələrin onlara ötürdüyü yalanlardan hazırlanır...

Mövzu ilə bağlı millət vəkili Fazil Mustafa "Yeni Məşavət"ə danışdı. Millət vəkili qeyd edib ki, bu cür təşkilatlar artıq özlərini

məhz bu açıqlamalarla ifşa edirlər: "İkili standartla məsələyə yanaşmaq olmaz. Əgər dağıdılsa, birinci növbədə məscid dağıdılıb. Xristian abidələrini də ermənilərin özləri dağıdıblar, çünki orada özlərindən başqa millət yaşamayıb. Yeni hansısa abidənin dağıdılıbsa, buna ermənilərin əməli kimi yanaşılmalıdır. Bu ərazilərdə 30 il ancaq ermənilər meydan sulayıblar. Azərbaycanlılar öz torpaqlarına yenidən qayıtdıqdan sonra bütün xristian məbədləri qorunur, bütün pravoslav, alban kilsələri,

hətta Xankəndinin mərkəzində sonradan inşa edilmiş, son dövrlərin erməni kilsəsi belə hamısı qorunur. Yəni Azərbaycanın hər hansı bir şəkildə kilsə ilə savaşı yoxdur. Çünki mədəni xalqların başqa ölkələrin inanc dəyərləri ilə savaşı olmur, yalnız vəhşi xalqlar onun məscidini dağıdır, dəyərlərinə hücum edir. Bu baxımdan da YUNESKO-nun, ümumiyyətlə, 30 illik işğal dövründə hər hansı bir qərar qəbul etməməsi, faktaraşdırıcı missiya tələb etməməsi, bu missiya olaraq bu bölgəyə gəlib erməni

vəhşiliklərini qeydə alması və indi də erməni arxitektura adı ilə yeni bir yalanla Azərbaycana hücumu başlaması mənəviyyatsızlığın göstəricisidir və bu cür siyasi tərbiyə, mədəniyyət məsələsini gündəmə gətirir.

Abidəyə münasibət hansısa xalqa, dövlətə olan nifrətlə ölçülməməlidir. Bu, hamının irsi ola bilər. Onlar Azərbaycana nifrət edə, ona öz irqi yanaşması ilə baxa bilərlər, amma abidəyə bir standartdan münasibət lazımdır. Əgər insansansa, hansı xalqa məxsus olursansa ol, vəhşilik etməməlisən, başqasının tarixi abidəsinə toxunmamalısan. Erməni bunu edibse, erməninin adını demək lazımdır. Lakin bunu müasir dövrdə hansısa erməni arxitekturasının dağıdılması kimi qəsdən təbliğatda istifadə etmək, qeyd etdiyimi kimi, həm mənəviyyatsızlıq, həm də mədəniyyətsizlikdir. YUNESKO-nun da bu addımı erməniləri dəstəkləmək üçün qondarma siyasi məqsəd deyilən addımdır".

✉ **Xatidə GƏRAY,**
"Yeni Məşavət"

Aİ sərhədimizdəki kəşfiyyatı möhkəmləndirir - 600 nəfər...

İki ilə yaxındır Azərbaycanla şərti sərhədə yerləşdirilən "müşahidəçiləri"nin sayı bu müddətdə 10 dəfəyə yaxın artırılıb - səbəblər

Bir neçə gündür artıq Ermənistanda "kök" salmış Avropa İttifaqı "müşahidəçiləri"nin Azərbaycanla şərti sərhəddə yerləşən ərazilərdə yenidən fəallaşmağa başladıklarını görürük.

Belə ki, yerli mətbuatda yayılan görüntülərə əsasən, ötən gün minik avtomobilləri ilə Laçın rayonunun Fətəlipəyə kəndi ilə sərhədə, Gorus rayonu Kornidzor kəndi ərazisində yerləşən yolun üzərinə gələn 6 nəfər Aİ "müşahidəçisi" və bir nəfər erməni hərbi qulluqçu xüsusi cihazlarla 2 saata yaxın müşahidələr aparıb. "Müşahidəçilər" həmin gün saat 13 radələrində bu dəfə Zəngilan rayonu ilə sərhəddə peyda olub, gündüz görmə cihazı vasitəsilə kəndlərimizi müşahidə ediblər.

Sözügedən hadisədən 1 gün əvvəl - 29 oktyabrda isə Zəngilanla sərhəddə yerləşən Ermənistanın Nerkin Hand kəndi yaxınlığında üzərində Fransa bayrağı

dalğalanan avtomobildə "müşahidəçilər"ın gətirilməsinə dair görüntülər ortaya çıxıb.

Bir sıra iddialara görə, həmin şəxslər Fransanın kəşfiyyat orqanlarının əməkdaşları olublar. Öz kəşfiyyat qruplarını Azərbaycanla sərhədə yerləşdirən Fransanın Ermənistanla revanşist qüvvələrə

dəstək verərək regionda yeni bir müharibə axtarışında olduğuna dair iddialar da səsləndirilir. Qeyd edək ki, 2 ilə yaxındır Azərbaycanla şərti sərhədə yerləşdirilən Aİ "müşahidəçiləri"nin sayı bu müddətdə 10 dəfəyə yaxın artırılıb. Hazırda onların sayının 400 nəfər civarında olduğu təxmin edilir.

Qeyd edək ki, Fransanın Ermənistandakı səfiri Olivier Dekottini İrəvanda yerli mətbuata müsahibəsində Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasını genişləndirməyi planlaşdırdığını bildirib.

Mövzu ilə bağlı **hərbi ekspert Elxan Şixəliyev** "AzPolitika"ya şərhində bildirib ki, bütün bunlar ilk baş-

larda Avropa İttifaqının "mülki missiya" adı altında şərti sərhəd ərazilərində patrul xidməti keçən əməkdaşlarının gələcəkdə hərbişəkilənmiş bir missiyanın icraçısına çevriləcəyindən xəbər verir.

Ekspert qeyd edir ki, Aİ gələcəkdə bu "müşahidəçilər"ın sayını 600 nəfərə qədər artırmağı hədəfləyir: "Bu şəxslər şərti sərhədə gəlir, "bino-kul diplomatiası" adı altında məlumatların toplanmasını həyata keçirirlər. Fransa bayrağı ilə subliminal mesaj veririrlər ki, bölgədə Ermənistanı dəstəkləyən qüvvələr "xristian klubu" yaradaraq din faktoru üzərindən Azərbaycan-Ermənistan düşmənçiliyinin davam etdirilməsini hədəfləyirlər. Məqsəd həm də Ermənistan ərazilərinin Fransa moderatorluğunda Aİ-nin nəzarətinə keçməsidir. "Müşahidəçi" olaraq bura Kanada və Fransa başda olmaqla, dünya-

nın müxtəlif ölkələrinin güc və kəşfiyyat strukturlarında çalışmış şəxslər cəlb olunub. Günün birində bu "600" nəfərə Ermənistan hərbi forması geyindirib hər hansı bir tənqidatçı tələb etməsi deyil. Bu, əslində NATO missiyasıdır. Ölkə başçısı da Milli Məclisdəki çıxışında bunu vurğulamışdı". **Ekspert qeyd edir ki, Ermənistan gələcəkdəki mümkün üçüncü müharibə zamanı əməliyyatların necə idarə olunmasına hazırlanır:** "Əlbəttə, burada Fransa Azərbaycanla qarşı düşmənçiliyini gizlətmir. Artıq informasiya cəbhəsində də bu açıq-aşkar özünü büruzə verir. Türkfobiya, Zəngəzur dəhlizinin açılmasının qarşısını almaq, Türk Birliyinin güclənməsinin önünə keçmək kimi məsələlər Fransanın başlıca vəzifəsidir. Çox çirkin və əhatəli planlar var. Brüsseldə və Pentaqonda planlar hazırlanır. Onu da qeyd edim ki, şərti sərhəd ərazisinə Fransa bayrağının gətirilməsi də böyük planların bir hissəsi hesab oluna bilər".

Oynamasaq daha az uduzarıq

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Amerikada İfritələr bayramında prezident Bayden xalqla görüşdü. Orada bir ana cücə paltarı ge-yindirdiyi uşağını Baydenə tərəf uzatdı, prezident isə uşağın ayağını zarafatıya dişlədi. Ancaq istəsən bunu "Amerikada siyasətçilər xalqı yeyir, dəhşət açıqdır" başlığı ilə paylaşmaq olmazmı? Olar. Bizdə bu minvalla Almaniyayı dağıdan, Yaponiyayı götürüb yerə qoymayan oğullar olmuşdur, maşallah.

Əslində bu tip söhbətlər "korupsiya hər yerdə var" əbədi arqument bazamıza yaxşı girir. Odur, biz Sabunçu tunelində 2 nəfəri ağlayıb bitirməmiş sel gəldi, İspaniyada, Valensiya 100-ə yaxın adam öldü. Xalq narazı qalıb kral 6-cı Filip müəllimin istefasını tələb etdimi? Etmədi. Əksinə, gələcəkdə taxta oturacaq "7-ci Filip"ə dualar oxudular və çıxıb getdilər "Valensiya"- "Barselona" oyununa baxmağa.

Bilirəm, siz də artıq bu temadan boğaza yığılmısınız, ancaq nə edək, yenə gəldik futbola ilişdik. Səbəb var.

Lüksemburqda 17 yaşadək qadınlar arasında futbol üzrə Avropa çempionatı keçirilir. Sağağün Azərbaycan komandası orada Serbiyaya 10:0 uduzub. Maraqlıdır ki, oyunun 88-ci dəqiqəsində Serbiya 8:0 udarkən bir oyunçusu qırmızı vərəqə alıb. Lakin azlıqda qalan serblər bizi-zimkilərə son 2 dəqiqədə daha 2 top nallamışlar (başqa ifadə yazı bilmədim, vultar oldusa bağışlayın).

İndi mən hörmətli AFFA-dan, uca xalqımızdan soruşmaq istəyirəm: bu komandanı ora göndərmək nə dərəcədə məcburidir? Bu da iqlim konfransı öhdəliyinə daxildir-mi? Yoxsa nə qədər dövlət vəsaiti xərclənir, təyyarə bileti alınır, onlarla adam Avropaya uçur ki, gedib orada 10:0 uduzsunlar.

Ondansa heç getməsinlər, texniki məğlubiyyət verilsin. Çünki belə olanda hesab daha az görünür, 3:0 yazırlar. Getdiyin oyun 10:0, getmədiyin 3:0, bu daha uğurlu idman stili deyilmi?

Əlbəttə, yuxarıda yazdığım kimi, uduzmaq dünyanın hər yerində var. Ancaq bunun da nəse prinsipləri olmalıdır. Məsələn, təzəlikcə Azərbaycan kuboku uğrunda yarış gedirdi, əsas liqanın klubları birinci-ikinci liqa klublarını qabaqlarına qatıb, necə deyərlər, çileyirdilər. 6:0 udan kim, 7:1 vuran kim... Yaxşı qaz tapmışdılar. Ağdaş klubu sənin üçün "Tottenham", "Ayaks"-filan deyil ki. Döşə getsin.

Lakin ola bilər ki, bunlar hamısı respublikamızın imicini ucaltmaq, adımızı dünya arenalarına çıxartmaq üçün vacibdir. Biz sadə, qara camaatıq, belə şeyləri haradan qanaq? Bir örnek verim.

Vaxtilə "Vasmoy" bazarını Eldar müəllimin MTN bandası ələ keçirmişdi. Sonra həтта nəse məhkəmə-zad da oldu, nəticəsini bilmədik. Bugünlərdə isə bazarla bağlı 2 xəbər diqqətimi çəkdi. Birində yazmışdılar ki, Eldar müəllimin ailəsi İspaniyada, Mayorka adasında 50 milyon dollarlıq əmlak ələ keçiribdir və ispan hüquq orqanları bunun nə dərəcədə qanuni olmasını araşdırır. Pulun mənbəyini axtarırmışlar.

İndi sən o ispan müstəntiqlərə nec izah edəsən ki, bu villalar "Vasmoy" bazarı kimi yerlərdən çıxmışdır? İnanmazlar. Çünki Google-da bazarı axtaracaqlar, görəcəklər bir dəstə belinə şal bağlamış qarı sökülmiş piştaxtaların yerini süpürür, işsiz qalmış satıcılar zibil içində ağlaşır, bir nəfər də qıraqdan qışqırır: "Əə, məni çəkmə, zibilə salassan!"

Amma rəhmətlik Vespasian pulun qoxusu olmadığını demişdi axı. Bizim generallar da daşdan çörək və villa çıxarmışlar. Hər zaman. Ona görə xalqımız öz generallarını ülvə məhəbbətlə sevir.

Üstəlik, Eldar müəllimin uzaqgörənliyinə bax ki, villanı Valensiya 100-ə yaxın adam öldürdü, Mayorkadan almışdır.

ABŞ-da prezident seçkilərinə sayılı günlər qaldığı bir vaxtda bu ölkədəki erməni lobbisi hələ də hansı namizədə səs verəcəkləri ilə bağlı mövqelərini dəqiqləşdirməyiblər. "California Courier" nəşrində dərc edilən məqalə belə deməyə əsas verir.

"Yeni Müsavat"ın xəbərinə görə, məqalədə bildirilir ki, bir çox amerikalı erməni hər iki namizəddən məyusdur. "Trump 2020-ci ildə prezident olarkən Azərbaycan "artsax"ın böyük hissəsini hücum edib işğal edəndə göz qapağını qırmadı. Türkiyəyə müharibə zamanı Azərbaycanla "F-16"ları yerləşdirdiyinə görə heç bir tədbir görmədi. O, həmçinin erməni soyqırımını tanımaqdan imtina edib və onun Konqresdə qarşısını fəal şəkildə alıb. Harris də 2023-cü ildə 120 min erməni məcburi köçkün edildiyi zaman vitse-prezident kimi heç nə etmədi", - deyə bildirilir.

O da vurğulanır ki, hər iki namizədin bu yaxınlarda Qarabağdan köçən ermənilərlə bağlı mövqeləri "gözdən pərdə asmaq" cəhdidir. Çünki Trampın dedikləri seçki kampaniyası tərəfindən yayımlanmayıb və onun rəsmi saytında yerləşdirilməyib. Harrisin bəyanatı isə seçki kampaniyasının blankında dərc edilib, lakin onun rəsmi saytında yerləşdirilməyib. "Trump və Harrisin erməni məsələlərinə dair bəyanatları verməyə məcbur etmək üçün Amerika Erməni Milli Komitəsi (ANCA) uzunmüddətli ictimai kampaniya aparıb, onları erməniləri müdafiə etməməkdə qınayıb və onlara uğursuz qiymət verib. Amerika erməniləri seçkilərdən sonra tez unudulan mənasız təşviqat vədləri əvəzinə namizədlərdən inandırıcı addımlar gözləyirlər. Ermənilər boş vədlərə görə səs verməməlidirlər", - deyə məqalədə bildirilir.

Belə görünür ki, ermənilər əvvəlki ümidlərini itiriblər və həm Trampdan, həm Harrisdən gözləntiləri qalmayıb. İlk dəfədir ki, erməni lobbisi ABŞ-dakı seçkilərdə namizədlərə bu qədər inamsız mövqe göstərir. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Harrisin Ermənistanın müstəqillik günü münasibətilə göndərdiyi təbrik məktubunda Qarabağı tərk etmiş ermənilərin geri qayıtmasının vacibliyini, bunun guya "Azərbaycanda sabitliyin bərpası üçün son dərəcə vacib olduğunu" vurğulaması ABŞ-dakı Erməni Milli Komitəsini məmnun etmişdi. ABŞ-dakı erməni di-

Erməni lobbisi Trampa və Harrisə qarşı: "Bizi aldadırlar..."

Ermənilər məyusdur və bilirlər ki, kimin prezident seçilməsindən asılı olmayaraq, əvvəlki səviyyədə dəstək olmayacaq

asporu hesab edir ki, Tramp seçkidə qalib gəlsə, Vaşinqtonun Ermənistanı ha-zırkı dəstəyi dayanacaq. Ermənilər ümid edir ki, Harris qalib gələrsə, ABŞ indiki kurt-sa sadıq qalaraq Ermənistanla əməkdaşlığı dərinləşdirə bilər. İndi isə həтта Xan-kəndinə qayıtmağa belə ümidləri yaranıb.

Deputat Elman Nəsirovun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, prinsipcə erməni lobbisi daha çox Kamala Harrisə dəstək kampaniyası aparır. Onun fikrincə, bu da təsadüfi deyil: "Harris Kaliforniya ştatında baş prokuror olanda Nümayəndələr Palatasının keçmiş spikeri Nensi Pelosinin bu məsələdə onunla tanışlığı müstəsna rol oynamışdı. Özü də etiraf edib ki, bu xanım rəfiqəsinin dəstəyini hər zaman hiss edib. Pelosinin ermənilər üçün necə saxta göz yaşları tökdüyünü yaxşı xatırlayı- rıq. Bütövlükdə ABŞ-da seçkilər öncəsi ermənilər favorit kimliyinə baxırlar, sonra ona üstünlük verirlər. İndi isə erməni lobbisinin vəziyyəti qəlizdir".

Deputat bildirir ki, "GALLUP"un keçirdiyi sorğuya əsasən, namizədlərin səsleri bir-birinə çox yaxındır: "Seçkilərin əqibətini 400 min səs həll edəcək və əsasən də Pensilvaniya, Şimali Karolina, Miçiqan kimi ştatlarda verilən səsər mühüm rol oynayacaq. Ermənilər isə gö-rəndə ki, favorit seçmək çətinləşir, onda hər iki partiya dəstək siyasətini yürüdürlər.

İndiki halda erməniləri məyus edən məqamlardan biri isə Harrisin onları parlaq şəkildə müdafiə etməməsidir. Tramp isə həmişə deyir ki, birinci Amerikadır. Yəni onun üçün miqrasiya, iqtisadi məsələlər daha sonra gəlir. Ona görə də ermənilər məyusdur və bilirlər ki, kimin prezident seçilməsindən asılı olmayaraq, əvvəlki səviyyədə dəstək olmayacaq. İndi bilmirlər ki, Donald Tramp, yoxsa Donaldın qızı Harris (atasının adı Donalddır) qalib gələcək..."

Siyasi şərhçi Fuad Əliyev ermənilərin bütün hallarda Harrisə ümid bəslədiyini güman edir. Onun sözlərinə görə, Trampdan onlara ermənipərəst olmaz və son çıxışı da seçkiyə sayılı günlər qalmış bu elektora-tın səsinə almağa hesablanmışdı. Təhlilçi Respublikaçı namizədi Azərbaycan üçün qismən münasib sayır: "Harris tam ermənipərəstliyi ilə fərqlənir. Erməni lobbisi və diasporu ümid edir ki, nə çıxsın, Kamaladan çıxacaq. Ümumiyyətlə, Demokratların əksəriyyəti ermənipərəst olur. Konqresdə Azərbaycan əleyhinə təşəbbüslər qaldıranların da böyük çoxluğu Demokratlardan olur. Bu mənada biz seçim etmək məcburiyyətində qalanda Trampa üstünlük verməliyik, ermənilər də Harrisin tərəfdarıdır. Doğrudur, ondan xüsusən diqqət görməyəcəklər, lakin Harris yenə də erməni məsələsini gündəmdə saxlamağa çalışacaq. Çünki onları itirmək istəməyəcək".

F.Əliyevə görə, prezidentliyə namizədlər bu seçkidə erməni məsələsini çox da qabartmadılar: "Bir dəfə Harris "Dağlıq Qarabağ"a qayıtmağın vacibliyinə çağıraraq, daha sonra bu haqda danışmayıb, seçkiyə az qalmış da Tramp eyni mövzunu təkrarlayıb. Sanki hər iki partiya erməni lobbisindən gələn maliyyəni əvəzini ödəyiblər. Yəni bir dəfə çıxış etdilər, kifayətdir. Ancaq deyim ki, Harris Kaliforniyanın baş prokuroru vəzifəsində çalışarkən də ermənipərəst çıxışlarla gündəmə gəlirdi. Böyük ehtimal, Harris prezident seçildəndən sonra da ermənilərə dəstəyini davam etdirəcək. Məsələ ondadır ki, bu cür şəxslər ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin də korlanmasına səbəb olurlar. Belə vəziyyətdə ikitərəfli münasibətlərin inkişafından danışmaq olmur. ABŞ Konqresində "Azərbaycanın Qarabağa təcavüzü" ilə bağlı cəfəng aktı müzakirəyə çıxarmaları da Kamala Harris və onun kimi "düşünənlərin" təxəyyülünün məhsuludur desək, yanlışdır. Bu isə Harrisin erməni-dən çox erməni, Baydendən çox ermənipərəst olduğuna dəlilətdir. Şübhəsiz, bu, həm də Harrisin təmsalında Cənubi Qafqazda sülhə, sabitliyə və təhlükəsizliyə nail olmaq məqsədindən xeyli uzaq olan ABŞ-in, eləcə də Qərbin bölgədə gərginlik yaratmaq ssenarisinin tərkib hissəsidir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Yenə "Sülh kəsişməsi"nin "raskrutka"sı başladı

Bu layihə üzərində Paşinyan hökumətinin təkid etməsində əsas məqsəd və hədəf nədir?

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan "Sülh kəsişməsi" adı altında təqdim etdiyi "iddialı layihəsi"ni yenidən reklam etməyə başlayıb. Demək olar ki, onun hökumətinin əsas üzvləri də bu "raskrutka"ya qoşulub. Amma bu layihənin təqdimatından 1 ildən də çox vaxt keçsə də, onun gerçəkləşəcəyinə nə Ermənistanda, nə də xaricdə inam var. Bəllidir ki, onun mahiyyəti Ermənistan, Türkiyə, Azərbaycan və İran arasında regional kommunikasiyalardan, avtomobil və dəmir yollarından istifadə etməkdir.

Paşinyan hər əlinə düşən fürsətdə inandırmağa çalışır ki, bu layihə region ölkələri üçün son dərəcə faydalıdır. Ermənistan ərazisindən keçən yol Xəzər dənizini Aralıq dənizi ilə, Fars körfəzini Qara dənizlə birləşdirən ən qısa və ən səmərəli dəmir yolu və avtomobil marşrutuna çevriləcək. Və nəhayət, Paşinyanın əsas arqumenti ondan ibarətdir ki, "Sülh kəsişməsi" ideyası Ermənistan hökumətinin həyata keçirmək niyyətində olduğu regional sülh gündəliyinin tərkib hissəsidir. Bununla belə, çoxsaylı təqdimatlar və Ermənistanın baş nazirinin nikbinliyi nə digər ölkələri, nə də potensial investorları bu layihənin perspektivinə inandırdı. Hətta Ermənistan ictimaiyyəti də bu layihəni "ölü doğulmuş" adlandırır.

Ermənistan Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri Araik Arutyunyan isə deyib ki, "Sülh qovşağı" təşəbbüsünün Türkiyədə geniş şəkildə işıqlandırılması məqsədilə qonşu ölkənin media nümayəndələri İrəvana dəvət olunacaq. Bundan sonra iranlı ekspertlər gələcək. Növbəti mərhələdə isə maraqlı ölkələrin ekspertlərinin "Sülh qovşağı" təşəbbüsünü müzakirəsini təşkil etmək məqsədilə İrəvanda konfrans keçiriləcək.

"Sülh kəsişməsi" layihəsi üzərində Paşinyan hökumətinin təkid etməsində əsas məqsəd, hədəf nədir?

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Paşinyan bu layihənin Azərbaycan və Türkiyəsiz heç bir uğur qazanmayacağını yaxşı bilir: "Ancaq yenə də onu əlinə götürüb bütün platformalarda təqdim etməklə müəyyən takti-

kanı həyata keçirmək istəyir. Əvvəla, bununla Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizi layihəsinə alternativ təqdim etməklə bu məsələsini gündəmdən çıxarmaq istəyir. İkincisi, Ermənistan 44 günlük müharibədən sonra regionun sülh təşəbbüskarı olan ölkəsi kimi göstərmək istəyir. Üçüncüsü, müharibədən sonra regionda yaranmış yeni realitələri içində özünün "Sülh kəsişməsi" layihəsinin ətrafında özünə ən azı bölgə dövlətlərindən ibarət müttəfiqlər axtarır. Artıq demək olar ki, İran "Sülh kəsişməsi"nin toruna salıb. Çünki Ermənistan kimi İran da Zəngəzur dəhlizinin əleyhinədir. Hər iki ölkə "Sülh kəsişməsi"ni Zəngəzur dəhlizinə alternativ hesab edir. Ancaq İrandan başqa heç bir bölgə dövləti Paşinyanın "Sülh kəsişməsi"ni qəbul etməir və real saymır.

Paşinyan Zəngəzur dəhlizini "Sülh kəsişməsi"nin əsas elementi kimi qəbul edə bilsəydi, yalnız bu halda onun real perspektivindən danışmaq mümkün olardı.

Belə də layihənin nə bu günü, nə də gələcəyi var. Paşinyan "Sülh kəsişməsi"ne Zəngəzur dəhlizini pozmaq üsulu kimi baxır. Onun Qərb müttəfiqləri isə bunu sülh prosesini ləngitmək üsulu hesab edirlər".

Politoloq Yusif Bağırzadə isə bildirdi ki, əgər əvvəllər Paşinyanın bəh-bəhlə təqdim etdiyi "Sülh kəsişməsi" adlı layihə özündə Hindistan, İran, Ermənistan, Gürcüstan vasitəsilə Qara dənizdən keçən və Avropaya nəql edilən kommunikasiya xətlərini

ehtiva edirdisə, daha sonra bu dəyişdi və Azərbaycanı, eləcə də Türkiyəni də əhatə edən faktiki olaraq yeni bir layihə ortaya çıxmış oldu: "Bunun da səbəbi var. Səbəb odur ki, Paşinyan hakimiyyəti başa düşdü ki, Azərbaycan və Türkiyə olmadan bölgədə hər hansı layihənin reallaşması mümkün deyil. Bizim üçün isə Paşinyanın dediyi şərtlərlə həmin layihədə iştirak məqbul deyil. Biz təbii ki, "bütün infrastruktur ərazisindən keçdiyi ölkələrin suverenliyi və yurisdiksiyası altında olmalıdır" şərtini qəbul edirik və razıyıq ki, beynəlxalq daşımalarda sərhəd və gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsi vacibdir. Amma söhbət Azərbaycanın əsas hissəsindən Naxçıvana və geriyyə istiqamətdə daşınan mallar və insanlardan gedirsə, burada hansısa gömrük prosedurlarının həyata keçirilməsi, yoxlama aparılması bizim üçün məqbul deyil. Paşinyanın "Bütün ölkələr bir-birinin infrastrukturundan bərabərlik və qarşılıqlıq prinsipi əsasında istifadə edirlər" şərti bu mənada Azərbaycanın əsas hissəsindən Naxçıvana daşınan mallara şamil edilməməlidir. Çünki Ermənistan və layihə iştirakçısı olacaq digər ölkələr haqqında danışıqlar tranzit yolundan yalnız beynəlxalq nəqliyyat yolu kimi istifadə edəcəyi halda Azərbaycan həmin yoldan faktiki olaraq həm də daxili nəqliyyat yolu kimi istifadə edəcək.

Paşinyanın bununla razılaşması lazımdır. Çünki əks halda, "Sülh kəsişməsi" layihəsi Azərbaycan və Türkiyə-

nin iştirak etməməsi ilə utopyadan başqa bir şey olmayacaq. Ermənistanın bizdən yan keçəcək infrastruktur layihələrini reallaşdırmaq imkanı yoxdur".

Politoloq qeyd etdi ki, bu layihənin üzərində Paşinyan hökumətinin təkid etməsində əsas məqsədlərdən biri Ermənistanın bütün imkanları ilə Rusiyadan asılılığa son qoymaq istəyidir. Başqa sözlə desək, dalan dövlətdən çıxmaq və iqtisadi təhlükəsizliyi təmin etmək üçün Ermənistan mütəlx şəkildə dəhlizlər lazımdır: "İkinci bir tərəfdən, Cənubi Qafqaz üzərindən keçən Orta dəhliz layihəsi Türkiyəni Mərkəzi Asiya ölkələri ilə birləşdirəcək bir layihədir. Bu layihə həmçinin Çin "Bir kəmə, bir yol" layihəsinin bir hissəsi hesab olunur. Paşinyan da öz geoiqtisadi layihəsini irəli sürməklə Ermənistanı Orta dəhlizin vacib elementi kimi göstərmək istəyir. Amma problem ondadır ki, Ermənistan indiyə qədər bu istiqamətdə quru bəyanatlardan və təqdimatlardan o yana keçə bilmir. Yeni layihənin reallaşması üçün real addımlar atmır. Məsələn, Ermənistan hələ də özünün regionda ən yaxın müttəfiqi olan İranla belə ən qısa yolun çəkilişini təmin edə bilməyib. Uzun illərdir İrandan magistral yol, dəmiryol xətti çəkmək istəyən Ermənistan sonda etiraf etdi ki, bunun üçün vəsait yoxdur. Bu baxımdan da deyə bilərik ki, bu cür global layihəni reallaşdırmaq Paşinyana sözdə asan gəlsə də, mümkün deyil".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Prezident dörd ölkənin səfirini qəbul etdi

Ruanda, Konqo və Banqladeş prezidentləri, Albaniyanın isə baş naziri Bakıya gələcək

Prezident İlham Əliyev oktyabrın 31-də Ruanda, Banqladeş və Albaniyanın ölkəmizə yeni təyin olunmuş fövqəladə və səlahiyyətli səfirlərini qəbul edib.

Prezident Ruandanın fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Çarlz Kayonqanla söhbət edib. Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişaf etdirilməsinin, ticarət, investisiya, insanlar arasında əlaqələr və digər sahələrdə əməkdaşlıq istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsinin önəminə toxunub.

Prezident İlham Əliyev BMT, Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində əməkdaşlığın bundan sonra da uğurla davam etdiriləcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

COP29-da Ruanda prezidentinin iştirak edəcəyindən məmnunluğunu ifadə edən dövlətimizin başçısı bu tədbirin önəminə toxunub, onun iqlim dəyişmələri ilə bağlı global səviyyədə müzakirələrin aparılması baxımından əhəmiyyətini vurğulayıb və Azərbaycanın bu sahədə fəal iştirak etdiyini deyib.

Banqladeş Xalq Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Amanul Haqla söhbətində dövlətimizin başçısı iki ölkə arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişaf etdirilməsinin zəruriliyini vurğulayaraq, siyasi əlaqələrimizin, eləcə də iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində, o cümlədən ticarət, investisiya və digər istiqamətlərdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün yaxşı imkanların olduğunu deyib. Prezident İlham Əliyev beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində ölkələrimizin bir-birini dəstəkləməsinin önəmini qeyd edib.

Amanul Haq ikitərəfli münasibətlərlə bağlı xoş sözlərə görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını ifadə edib. COP29-un əhəmiyyətinə toxunan səfir bu tədbirdə Prezident səviyyəsində təmsil olunacaqlarından məmnunluqlarını bildirib.

Albaniyanın yeni səfiri Besart Kadianla söhbət də səmimi atmosferdə keçib. Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayaraq, Azərbaycan və Albaniya prezidentlərinin qarşılıqlı səfərlərinin və Albaniyanın baş nazirinin ölkəmizə səfərinin əlaqələrimizin möhkəmləndirilməsi işinə töhfə verdiyini bildirib. Prezident Albaniyanın baş nazirinin bir neçə gündən sonra COP29-da iştirak edəcəyini də vurğulayaraq, bütün bunların ölkələrimiz arasında yaxın tərəfdaşlıq əlaqələrini nümayiş etdirdiyini deyib. Ölkələrimizin beynəlxalq səviyyədə bir-birini həmişə dəstəklədiyini qeyd edən İlham Əliyev Azərbaycanın təmsil olunmadığı beynəlxalq təşkilatlarda Albaniya hökumətinin mövqeyimizi dəstəkləməsinə yüksək qiymətləndirib.

Söhbət zamanı iqtisadi əməkdaşlığımızın enerji, nəqliyyat, ticarət, turizm və digər sahələri əhatə etməsindən məmnunluq ifadə olunub, əlaqələrimizin bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə ümidvarlıq bildirilib.

Konqonun səfiri İvan Vanqu Nqimbin bu ölkənin prezidentinin COP29-da iştirak edəcəyini vurğulayıb.

□ **"Yeni Müsavat"**

2024

-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində Azərbaycanda 617.1 kq nəre balığı kürüsü istehsal edilib. Məlumatla görə, bu 2023-ci ilin yanvar-sentyabr ayları ilə müqayisədə 203.1 kq və ya 49% çoxdur.

Belə ki, 2023-cü ilin 9 ayı ərzində Azərbaycanda 414 kq nəre balığının kürüsü istehsal edilmişdi.

Xatırladaq ki, 2024-cü ilin yanvar-avqust ayları ərzində Azərbaycandan 553 min 780 ABŞ dolları dəyərində 480 kq nəre balığının kürüsü ixrac edilib.

Hesabat dövründə qara kürünün 1 kq orta ixrac qiyməti 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 494 manat və ya 34% artaraq 1961 manat təşkil edib. Qeyd edək ki, ötən ilin 8 ayına görə 1 kq qara kürünün orta ixrac qiyməti 1 467 manat idi.

Qeyd edək ki, qara kürü əsasən Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə (210 kq), Amerika Birləşmiş Ştatlarına (140 kq), Qazaxıstana (40 kq), Səudiyyə Ərəbistanına (10 kq) və Sinqapura (10 kq) ixrac edilib. Bundan başqa, digər ölkələrə 60 kq qara kürü ixracı həyata keçirilib. Macarıstana ixrac edilən kürünün dəyəri isə 2 min 690 dollar təşkil edib.

Ekspertlər də dəfələrlə qeyd edirlər ki, Xəzərin kürü qoyan nəre balıqları tükənmək üzrədir.

Azərbaycanda nəreki-milərin yetişdirilməsi üzrə zavodun bazasında yaradılan "Azerbaijan Fish Farm" şirkətindən mediana bildirilib ki, ölkədə qara kürü çökə, nəre, uzunburun və bölgə (beluqa) kimi balıqlardan alınır: "Zavodumuzda ildə 200 tona yaxın nəre balığı ətə və 10 ton qara kürü istehsalı nəzərdə tutulub. Zavodumuzun qapalı su çevrəsi və açıq nohurlar var. Su çevrələrində balıqlar yetişdirilir və müəyyən çəkiyə çatdıqdan sonra nohurlara köçürülür. Çökədən 7 min ədəd, nəradən 8 min ədəd körpə balığı yetişdiririk və təbii su hövzələrə buraxırıq".

O da qeyd olunub ki, nəre balıqlarının ətə daxili bazarlar, qara kürü isə ixrac üçün nəzərdə tutulub.

Ərəblərə kilosunu 3800 manata satırıq, Bakıda 10 manatdır

Ekspertlər deyir ki, qeyri-leqal şəkildə istehsal olunan və bazara çıxarılan kürü qeydiyyatda deyil

da qara kürü istehsalı kifayət qədər azalıb: "Bu rəsmi rəqəmlərdən də görünür. Xaricdə buna ciddi tələbat var və qiyməti çox bahadır. Qeyri-leqal şəkildə istehsal olunan və "qara bazar"a çıxarılan kürü isə qeydiyyatda deyil. Onların kimlərsə tərəfindən həmin şəxslərə köməklik olunur, iş şəraiti yaradılır, müəyyən ödəniş müqabilində onların fəaliyyətinə göz yumulur. Onlar da yerli bazarda qaçaqmalçılıq yolu ilə bazara kürü çıxara bilirlər. Onlar qeyri-le-

kəldən gətirilən kürünün bəzilərinin üzərində nəre balığının şəkli vurulub. Süni kürü balığının tullantılarından, dərisindən və s.-dən hazırlanır, kürü dadı verir. Çox ucuz qiymətə olan bu qidalar əsl kürü ilə müqayisə edilə bilməz. Əsl kürünün kiloqramı 1500-1700 manatdan yüksəkdir. Kürü istehsalı və qablaşdırılması konservantsız mümkün deyil. Belə ki, başqa qida məhsullarının konservləşdirmə prosesindən fərqli olaraq kürü sterilizasiyadan keçmir. Kürü də-

COP29-da restoran və kafelər necə fəaliyyət göstərəcək?

COP29 portal və satış nöqtələrində, restoran və kafelərdə qida ödənişli olacaq. Bunu COP29 üzrə Ketrinq, Təmizlik və Tullantıların Təmizlənməsi Departamentinin şöbə müdiri Anar Zeynalov jurnalistlərə açıqlamasında deyib. O qeyd edib ki, COP29 Əməliyyat Şirkətinin əməkdaşları və könüllülər pulsuz xidmətdən yararlanacaq: "Menyular QR kod vasitəsilə qonaqlara təqdim olunacaq. Şirkət rəsmisi həmçinin deyib ki, COP29 tədbiri müddətində əsasən yerli məhsullara üstünlük veriləcək.

Anar Zeynalov açıqlamasında onu da deyib COP29 konfransının formatına uyğun olaraq qida tullantıları yenidən emal olunacaq.

O deyib ki, ümumi, qablaşdırma, şüşə və digər tullantılar çəşidlənəcək:

"Bundan sonra emal olunaraq aidiyyəti qurumlara təhvil verilir. Xüsusi avadanlıqlar vasitəsilə qida tullantılarından alınan gübrələri Bakı Abadlıq Xidmətinə verəcəyik". A.Zeynalov həmçinin məlumat verib ki, ümumilikdə burada 1200-dən çox əməkdaş çalışır: "Bütün işçilərin sağlamlıq vəziyyəti yoxlanılıb, müayinələrə keçirilib".

Bakı aeroportunda gündəlik sərnəşin dövryyəsi 25-27 minə çatacaq

Noyabrın 11-22-də Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) zamanı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda gündəlik sərnəşin dövryyəsinin 25-27 minə çatacağı gözlənilir.

"Report" xəbər verir ki, bunu hava limanının direktoru Teymur Həsənov bildirib.

"Hazırda bu rəqəm 18-20 min arasındadır", - deyər qeyd edib.

T.Həsənovun sözlərinə görə, COP29-la bağlı bütün proseslərin tənzimlənməsi üçün işçi qrupu yaradılıb.

"Hava limanı gücləndirilmiş rejimdə gündəlik 45-50 min sərnəşinə xidmət göstərə bilər. COP29 çərçivəsində əlavə 15 çarter reysi planlaşdırılır", - o deyib.

Aeroport rəsmisi həmçinin əlavə edib ki, hava limanının uçuş-enmə zolağı əsaslı təmirdən sonra istifadəyə verilib: "Bundan başqa, sürmə yolları təmir olunub, 3 yeni yol inşa edilib. Sərnəşin ötürmə qabiliyyətinin artırılması məqsədilə təhlükəsizlik baxış məntəqələrinin sayı artırılıb. 12 ədəd "self-check-in" və 10 ədəd "baggage drop-off" terminalı quraşdırılıb. Hava limanında internet avadanlıqları yenilənib, daha sürətli və dayanıqlı bağlantı təmin edilib".

rında istehsal etdiyi kürü satılır. Amma bunlar da o qədər bahadır ki, sırayı vətəndaşlar ala bilmir".

Qara kürü qiymətli zülallar, evəzölünməz aminturşuları və asan həzm olunan yağlarla zəngindir. Lesitin, yağda həll olan A, D, E, həmçinin B qrupu vitaminləri, minerallardan isə çox miqdarda kalsium, kalium,

natrium, maqnezium, fosfor, eyni zamanda manqan, yod, silisium və ən əsası dəmir və sink onun faydalı xüsusiyyətlərini təmin edir. Öncədən vurğulayaq ki, qara kürü müalicə vasitəsi deyil, lakin profilaktik və ümumi möhkəmləndirici ərzaq məhsulu kimi olduqca faydalıdır.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Bu məhsul Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə 1 717 manata, Amerika Birləşmiş Ştatlarına 1 378 manata, Qazaxıstana 3 400 manata, Səudiyyə Ərəbistanına 3 855 manata, Sinqapura isə 3 624 manata satılıb.

Bakının supermarketlərində əsasən Rusiya və yerli istehsal olan qara və qırmızı kürü satılır ki, onların da qiyməti 10-40 manat arası dəyişir. Təbii ki, bu, əsl kürü deyil. Azərbaycanda əsl kürü "qara bazarda" satılır, amma onun da qatqısız olmamasına şübhələr var. Bəs niyə əsl kürü Azərbaycan alıcısı üçün əlçatmazdır?

Qeyd etmək yerinə düşər ki, bir vaxtlar Neftçala rayonundakı Bankə qəsəbəsində yerləşən Balıq Kombinatı fəaliyyət göstərdiyi müddətdə Azərbaycan dünyə bazarına balıq, kürü ixrac edib. Müstəqillikdən sonra isə sözügedən kombinat ləğv edilib və nəticədə qara kürü istehsalı kəskin azalıb.

Rəsmi açıqlamaya görə, 2023-cü ilin doqquz ayında Azərbaycanda nəre balıqlarının kürüsünün sənaye istehsalı 414 kq olub. Dövlət Gömrük Komitəsi (DGK) bildirir ki, bu ilin səkkiz ayında Azərbaycan xaricə təxminən 400 kq nəre balığı kürüsü ixrac edərək 345 min 270 ABŞ dolları gəlir götürüb. (863 dollar/kq) Məhsul Rusiya (170 kq), ABŞ (120 kq), BƏƏ (50 kq) və Sinqapur (20 kq) şirkətlərinə satılıb. 2022-ci ildə isə Azərbaycanda 915 kq qara kürü istehsal edilib ki, bunun da 430 kq-ı xaricə göndərilib. Azərbaycan ixracı ilə yanaşı, qara kürü də idxal edib. Xaricdən Azərbaycana 2022-ci ildə 1 milyon 759 min 100 dollarlıq 5 min 740 kq qara kürü gətirilib (306 dollar/kq). Azərbaycana qara kürünün 99 faizi (5.7 ton) Çindən idxal olunur. 30 kiloqram qara kürü isə ABŞ-dan gətirilib.

İqtisadçı Natiq Cəfərli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, Azərbaycan-

qal yolla aldıkları kürünü xaricə sata bilmədiklərinə görə daxili bazarda satırlar. Çünki xaricə satmaq üçün sertifikatlaşmadan keçmək lazımdır. Onların bəlli sənədləri olmalıdır və sairə. Onların belə imkanları olmadığına görə qeyri-qanuni yolla əldə etdikləri kürünü əlaqədar qurumların göz yumması nəticəsində yerli bazara çıxarıb xaricə satılardan daha ucuz satırlar. Azərbaycanda kürü istehsalı aşağı səviyyədə olduğundan qiymətlər də kifayət qədər bahadır".

Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov isə deyir ki, ölkəmizdə istehsal olunan kürü sadə insanlar üçün əlçatan deyil: "Azad İstehlakçılar İctimai Birliyi olaraq süni kürü qablarının üzərindən yalnız nəre balığının şəklinin götürülməsinə nail olmuşuq. Qabların arxa hissəsində qidanın süni kürü olduğu yazılır. Bu kürülər Azərbaycana Rusiyadan da idxal olunur. Xarici öl-

nəcikləri çox zərif olduğundan temperaturun təsirindən dağılaraq sıyıq halını alır. Kürünü saxlamağın yeganə üsulu onun duz və konservantlar əlavə etməklə vakuum üsulu ilə qablaşdırılmasıdır. Bu məqsədlə sorbin turşusu (E 200) və urotropin (E 239) adlı iki konservantın qarışığından istifadə olunur.

Kürü tez xarab olan məhsuldur. Halbuki bu dəniz məhsulunun necə gəldi, harada gəldi satılması "Təzə bazar"da müşahidə olunur. Burada süni kürü ilə qarışdırılmış qara kürü, vaxtı keçmiş təhlükəli kürülər də satılır. Azərbaycanda cəmi 3-4 məhsul xarici bazara çıxmaq üçün keyfiyyətlə hazırlanıb. Balıq və kürü də daxil olmaqla, balıq məhsullarına, qoz-fındıq kimi qidalara haps sistemi (tarladan, dənizdən istehlakçının masasına qədər izləmə) tətbiq olunub. Ölkənin ən böyük balıq məhsulları istehsal eden şirkəti "Caspian Fish"-in mağazala-

Neft ticarətçiləri arasında OPEK+ razılaşması iştirakçılarının dekabrda neft istehsalını bərpa etmək planlarına dair fikir ayrılıqları yaranıb. "Bloomberg"-in məlumatına görə, bu müzakirələr, neft qiymətlərinin qeyri-sabit iqtisadi perspektivlər fonunda azalması ilə daha da aktuallaşıb.

Alyansın planlarına görə, OPEK+ dekabrda gündəlik hasilatı 180,000 barel artırmağa başlamalıdır. Lakin istehsalçılar, tələbin zəifləməsi və rəqiblərin istehsal artımını nəzərə alaraq, hasilatı artırmağı oktyabrda planlaşdırılan müddətə görə təxirə salıblar.

"Bloomberg"-in sorğusunda iştirak edən analitiklərin 16-sı OPEK+-un istehsal artımını gecikdirəcəyini proqnozlaşdırır. Qərarın önümüzdəki bir neçə həftə ərzində qəbul edilməsi gözlənilir.

Əsas istehlakçı Çində tələbin azalması və ABŞ, Braziliya və Kanadada hasilatın artması, Yaxın Şərqdə münaqişənin səngiməsi fonunda neft fuçersləri iyulun əvvəlindən bəri 18 faiz ucuzlaşıb. Hazırda Brent etalon nefti 72 dollar civarında ticarət olunur ki, bu da Səudiyyə Ərəbistanı kimi bir çox OPEC+ üzvlərinin dövlət xərclərini ödəmək üçün çox aşağıdır.

"Reuters" agentliyi də 3 mənbəyə istinadən OPEK+ razılaşması iştirakçılarının hasilatı artırmamaq qərarına yaxın oduqlarına dair məlumat yayıb. Məlumatla görə, dünya bazarında neft qiymətlərinin ucuzlaşması fonunda razılaşma tərəfləri hasilatı artırmaq planını ikinci dəfə təxirə salmaqla bağlı müzakirələr aparırlar.

Qeyd edək ki, hələ OPEK+ iştirakçılarının oktyabr ayında hasilatı gündə 180 min barel artıracağı güman edilirdi, lakin qiymətlərin son üç ilin ən aşağı səviyyəsinə düşməsi istehsalçıları hasilatı artırmaq qərarına tez bir zamanda yenidən baxmağa məcbur etdi.

Agentliyin həmsöhbətlərindən biri etiraf edib ki, OPEK+ neftə olan zəif tələbdən narahatdır və bu, təklifin artması ilə birlikdə qiymətlərin çox güclü çökünməsinə gətirib çıxara bilər. Əsas amillərdən biri davamlı inkişaf trayektoriyasına nail ola bilməyən Çində iqtisadiyyatın zəif göstəricilər nümayiş etdirməsidir. Bu göstəricilərə müvafiq olaraq, tələb gözləntiləri aşağıya doğru yenidən nəzərdən keçirilir.

Neftin qiyməti oktyabrın əvvəlində Yaxın Şərqdə böyük hərbi münaqişə təhlükəsi səbəbindən kəskin yüksəlib. Ekspertlər İsrailin misli görünməmiş raket hücumu-

OPEK+ nefti "bölüşdürə" bilmir

Nüfuzlu agentliklər ölkələr arasında ziddiyyət yarandığını iddia edirlər

na cavab olaraq İran neft infrastrukturunu vuracağını, Tehranın isə ərəb neftinin böyük hissəsinin keçdiyi Hörmüz boğazını bağlayacağını istisna etməyib. Lakin Təl-Əvivin cavab zərbələri İranın hərbi obyektləri ilə məhdudlaşdırılıb, eyni zamanda Tehran cavab verməkdən imtina edib. Bu isə qlobal bazara neft tədarükünün azalacağı gözləntilərini minimuma endirməklə qiymətlərin çökməsinə səbəb olub.

"Eurasia Group" konsaltinq şirkətinin enerji və iqlim departamentinin rəhbəri Henning Gloesteinə görə, neft tələbi ilə bağlı ən böyük problem Çindir: "Bu, Yaxın Şərqin dominantlıq etdiyi OPEK istehsalçıları qrupunu çətin vəziyyətə salacaq".

Beynəlxalq Enerji Agentliyinin hesablamalarına görə, Çində istehlak dörd ay dalbadal azalaraq qlobal neft tələbatının 2020-ci il pandemiyasından bəri ən aşağı sürətlə artmasına səbəb olub. BEA-nın məlumatına görə, gündəlik tələbatın təxminən 1 faiz və ya 1 milyon barel artması gələn il tədarükün 1,5 milyon barel artması ilə kompensasiya ediləcək və bu, qlobal bazarlarda yeni bolluğa səbəb olacaq.

Dünya Bankı analitikləri hesab edirlər ki, 2025-ci ildə qlobal əmtəə qiymətləri neft bolluğu fonunda beş ilin ən aşağı səviyyəsinə düşə bilər. Dünya Bankının əmtəə bazarlarına dair hesabatına görə, bolluq o qədər çoxdur ki, o, hətta Yaxın Şərqdə da-

ha geniş münaqişənin qiymət təsirlərini məhdudlaşdırı bilər.

Analitiklər hesab edirlər ki, 2025-ci ildə neft təklifi tələbi gündəlik orta hesabla 1,2 milyon barel üstələyəcək. Daha böyük profisit əvvəllər cəmi iki dəfə - 2020-ci ildə pandemiya və 1998-ci ildə neft qiymətlərinin düşməsi səbəbindən qeydə alınıb. Həddindən artıq tədarük, digər məsələlərlə yanaşı, sənaye istehsalının və elektrikli nəqliyyat vasitələrinin və mayeləşdirilmiş təbii qazla işləyən yük maşınlarının satışının artması səbəbindən Çində neft tələbatının demək olar ki, 2023-cü il səviyyəsində qalması (doqquz ayda Çin 412,39 milyon ton neft idxal edib ki, bu da 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2,8 faiz azdır - red.) ilə bağlıdır.

OPEK+ üzvü olmayan bir sıra ölkələrin neft hasilatını artıracağı gözlənilir. Alyansın özü 2019-cu ildə pandemiyadan əvvəlki səviyyədən demək olar ki, iki dəfə çox olan 7 milyon barel həcmində əhəmiyyətli ehtiyat gücü saxlayır.

OPEK+un hasilatın hər bir sıra ölkələrin neft hasilatını artıracağı gözlənilir. Alyansın özü 2019-cu ildə pandemiyadan əvvəlki səviyyədən demək olar ki, iki dəfə çox olan 7 milyon barel həcmində əhəmiyyətli ehtiyat gücü saxlayır.

zaxıstan hasilat kvotasından xeyli çox neft hasil edib. Sentyabrda OPEC+ sazişinin iştirakçıları Venesuela, İran və Liviya istisna olmaqla, 35,41 milyon barel neft hasil edib.

Neft hasilatının azaldılması ilə bağlı OPEC+ sazişi çərçivəsində məhdudiyyətlərə məruz qalan ölkələr sentyabrda ümumilikdə sutkada 35,407 milyon barel hasil edib - bu səviyyə kvotadan azad olan İran, Liviya və Venesuelada qara qızıl hasilatını nəzərə almır. Nəzərə alsaq ki, sentyabr ayı üçün saziş iştirakçılarının ümumi hasilatı kvotası sutkada 35,350 milyon barel təşkil edir, onda aydın olur ki, ay ərzində nəzərdə tutulan həcmdən 57 min barel çox neft hasil edilib. Baxmayaraq ki, avqust ayı ilə müqayisədə OPEC+ sazişi çərçivəsində neft hasilatı sutkada 134 min barel azalıb, bu, kvotadan artıq hasilatı tam kompensasiya etməyib.

12 OPEK ölkəsi sentyabrda sutkada 26,04 milyon barel hasil edib ki, bu da avqust ayı ilə müqayisədə 604 min barel azdır. İran və Küveytdə neft hasilatı ciddi şəkildə artıb, Liviya, İraq, Səudiyyə Ərəbistanı və Nigeriya hasilatı azaldıb.

OPEC+ sazişində iştirak edən qeyri-OPEC ölkələri sentyabrda gündəlik 14,06 milyon barel hasil edib ki, bu da avqust ayı səviyyəsindən 47 min barel çoxdur. Qazaxıstan hasilatı əhəmiyyətli dərəcədə artırıb (avqustda +75 min barel), Rusiya isə onu azaldıb (avqustda -28 min barel).

Buna baxmayaraq, avqust ayına qədər hasilatı sutkada 155 min barel azaldan İraqa birlikdə Rusiya və Qazaxıstan hələ də sentyabr ayında sövdələşməni pozanlar arasındadır.

OPEC+ sazişi çərçivəsində kvotadan azad edilən ölkələrdən Liviya hasilatı əhəmiyyətli dərəcədə azaldıb (-410 min barel). Venesuela və İran isə əksinə, sentyabrda neft hasilatını avqust ayı ilə müqayisədə - sutkada 3 min və 21 min barel artırıb.

Beləliklə, aydın olur ki, qiymətlərin ucuzlaşmasına, bazarda tələbin zəifləməsinə rəğmən, OPEK+ razılaşmasının bir sıra üzvləri kvotadan artıq hasilatı davam etdirirlər. Bu isə razılaşma iştirakçıları daxilində daha bir narazılıq mənbəyidir.

Razılaşma iştirakçıları arasında kvotaların ləğvi məsələsinə gündəmə gətirən ölkələr İraq və Qazaxıstandır. Hər iki ölkə azaldılan həcmə bəzən bazar payını ABŞ, Kanada və Braziliya tərəfindən tutulmasını əsas gətirməklə may-iyun aylarında OPEK+ razılaşmasının dayandırılmasını tələb edirdilər. Lakin Rusiya və Səudiyyə Ərəbistanının səyləri nəticəsində onlar mövqelərini dəyişməli oldular.

Onu da qeyd edək ki, arxada qalmaqla olan həftənin əvvəlində Çindən gələn bəddin xəbərlərdən sonra oktyabrın 31-də xammal bazarları üçün sevincirici məlumat açıqlanıb. Çin Milli Statistika İdarəsinin (NSO) hesabatından aydın olub ki, Çinin istehsalat satılma

menecerləri indeksi (PMI) sentyabrda 49,8 bənddən oktyabrda 50,1 bəndədək yüksəlib. Göstərici aprel ayından bəri ilk dəfə 50 bəndin üzərinə qalxıb. İndeksin 50 bənddən yuxarı olması sektorda aktivliyin artmasını, aşağıda olması isə zəifləməni göstərir. "Trading Economic" analitiklərinin konsensus proqnozu sənaye PMI-nin 50 punktla yüksələcəyini nəzərdə tuturdu.

İqtisadi aktivliyin stimullaşdırılması tədbirləri sayəsində istehsal altı indeksi sentyabrda 51,2 bənddən 52 bəndədək - son altı ayın ən yüksək səviyyəsinə yüksəlib. Yeni sifarişlər üzrə göstərici 49,9 bənddən 50

bəndədək, məşğulluq subindeksi 48,2 bənddən 48,4 bəndədək yüksəlib, ixrac satışları 47,5 bənddən 47,3 bəndədək azalıb.

Çinin xidmət və tikinti PMI göstəricisi sentyabrda 50 bənddən bu ay 50,2 bəndədək artıb. Oktyabr ayında ümumi PMI bir ay əvvəlki 50,4 bənddən 50,8 bəndə (maydan bəri ən yüksək) yüksəlib.

Çindən gələn bu xəbər neft bazarında pozitiv əhvala səbəb olmaqla qiymətlərin 1 dollara yaxın artmasını şərtləndirib. Analitiklərə görə, noyabrın ilk öngünüyündə - Çindən digər statistik göstəricilər açıqlandıqdan sonra bazarda qiymətlərin hansı yöndə hərəkət edəcəyi tam dəqiqləşəcək.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan OPEC+ razılaşmasının iştirakçısıdır. OPEK-in hesablamalarına əsasən sentyabrda Azərbaycanda gündəlik neft hasilatı 488 min barel təşkil edib. OPEC+ ölkələri nazirlərinin 36-cı iclasında əldə edilmiş razılaşmaya görə, 2024-cü il üçün Azərbaycanın hasilatı kvotası gündəlik 551 min barrel (74 259 ton) təşkil edir.

Beləliklə, Azərbaycan sentyabr ayında OPEC+ çərçivəsində müəyyən olunmuş kvotasından 63 min barel geridə qalıb, lakin avqust ayı ilə müqayisədə hasilatı 6 min barel artırıb.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, OPEC+ çərçivəsində hasilatın artırılması qərarı verilsə belə, Azərbaycanın belə imkanı yoxdur.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Əcnəbiləri ölkəmizdə narazı salan xidmətlər açıqlandı

Taksi, metro, restoran və kafelər...

Bu ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində Azərbaycana səfər etmiş əcnəbilərin 167,4 min nəfəri göstərilmiş xidmətlərdən narazı qalıb. Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, onların 36,5 min nəfəri avtobusla sərnəşindəşmə xidmətlərindən gileylənib. 32,6 min nəfəri isə restoran və kafelərdəki xidmətlərdən narazı olub.

Taksi xidmətlərini 21,8 min nəfər bəyənməyib.

Metro nəqliyyatından narazı olanların sayı isə 10,5 min nəfər təşkil edib.

Yerləşmə xidmətlərindən narazı olanlar 15,1 min nəfər olub.

6,5 min nəfər turagentlərin (turoperatorların) xidmətlərini, 18,8 min nəfər bələdçi xidmətlərini, 25,6 min nəfər isə digər xidmətləri qənaətbəxş saymayıb.

Təkcə sentyabr ayında xidmətlərdən narazı qalanların sayı 19,6 min nəfər olub ki, onun da 4,1 min nəfərini avtobusla sərnəşin daşıma, 1,2 min nəfərini metro nəqliyyatını, 2,5 min nəfərini taksi, 1,8 min nəfər yerləşmə xidmətləri, 4,1 min nəfərini ictimai iaşə, 888 nəfərini turagent xidmətləri, 2,1 min nəfərini bələdçi, 3 min nəfərini isə digər xidmətləri qənaətbəxş hesab etməyənlərdir.

Turizm eksperti Ceyhun Aşurov "Yeni Müsavat"a deyib ki, bu müddət ərzində Azərbaycana 2 milyona yaxın əcnəbi gəlib. Onun 150 minə yaxını narazı qalıb: "Əcnəbi turistlər ölkədə olan təhlükəsizlikdən, mətbəximizdən razıdırlar. Bu şeylər xoşa gələn məqamlardır. Lakin onlar birinci yerdə avtobusla sərnəşin daşınmasından şikayətcidirlər. Onların təxminən 30 mindən çoxu sərnəşin daşınmasından gileylənib. İctimai iaşə xidmətlərindən də narazı qalanların da sayı yüksəkdir. Aydın məsələdir ki, turistlər bundan rahatlıqla istifadə edə bilmirlər. Bu da təbiidir. Çünki öz vətəndaşlarımız avtobus tapmaqda, ondan istifadə etməkdə çətinlik çəkir. Belə sıxlıq şəraitində hansısa əcnəbi ictimai nəqliyyatından istifadə edə bilərmə? Buna şərait yaratmaq üçün sıxlıq olan saatlarda avtobus və qatarların sayını artırmaq olar. Turistlər taksi xidmətinin qiymətindən razıdırlar. Sadəcə olaraq, oradakı komfort və sürücülərin münasibətindən narazıdırlar. Turistlərdən tam şəkildə razılıq almaq çətinidir. Çünki 100 faizli müştəri məmnuniyyəti əldə etmək çətinidir.

Lakin sərnəşin daşınma ilə bağlı ciddi islahat aparmaq lazımdır. Ən böyük narazılıq bu sahədə olur. Turist gəzərək, bir yerdən başqa yerə hərəkət etmək istəyir. Təbii ki, ona rahat avtobus, yaxud taksi xidməti lazımdır. Turistlərlə işləyən kadrlara xüsusi təlimlər keçmək lazımdır. Eyni zamanda rəqabət mühiti artırılmalıdır. Rəqabət mühiti əsasında qiymət və xidmətlər optimallaşacaq.

Bu rəqəmlər bizə signal verir. Lakin ümumilikdə turizm bazarı bərpa olunur. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ölkəyə bu il gələn turistlərin sayında 20 faiz artım var. Amma biz hələ pandemiyadan öncəki göstəricilərə çatmamışıq. Düşünürəm ki, bu il də Azərbaycan turizmi üçün bərpa dövrü olacaq. Növbəti il üçün daha çox turistin qəbul olunmasına hazırlaşmalıyıq. COP29 günləri gəlir, ölkəmizə xeyli turist təşrif buyuracaq. Ciddi işlər görmək, müştəriləri məmnun etmək lazımdır".

❑ **Sahənə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Xəbər verdiyimiz kimi, Bakının Nizami rayonunda yerləşən "8-ci kilometr bazarı" ətrafındakı küçə ticarəti yığışdırılır. Nizami Rayon İcra Hakimiyyətindən bildirilib ki, "8-ci km bazarı" ətrafında, Naxçıvanski küçəsi boyunca ərazidə olan qanunsuz küçə ticarətinin və antisənitar vəziyyətin aradan qaldırılması ilə bağlı tədbirlər görülür. Nəzərə çatdırılıb ki, qanunsuz quraşdırılmış, şəhərin ümumi görünüşünə xələl gətirən köşklər götürülür. İşlər yekunlaşdıqdan sonra ərazidə təmizlik, abadlıq və yaşıllıq işlərinin aparılması nəzərdə tutulur. İcra hakimiyyəti bildirib ki, bir ay öncə həmin yerdə küçə ticarəti ilə məşğul olan şəxslərə ərazidə abadlıq işlərinin aparılacağı barədə xəbərdarlıq edilib.

Küçə ticarətinin əksər hallarda insanların gəliş-gedişinə maneə yaratması faktıdır. Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə də küçə ticarəti geniş təşəkkül tapıb. Amma bu adamlar bir çox hallarda ona görə küçə ticarətini seçirlər ki, bazarlarda və ticarət mərkəzlərində icarə haqqı çox bahadır. Bunun tənzimlənməsi isə inzibati metodlarla qeyri-mümkündür. İndi aktual suallardan biri budur ki, küçə ticarətinə nəzarət kim edir və ya etməlidir - bələdiyyələr, yoxsa icra hakimiyyəti?

İllərdir mütəxəssislər qeyd edir ki, küçə ticarəti qanunvericilikdə ən çox boşluq olan sahələrdən biridir, bu sahədə çox açıq və hər kəsə aydın olan yeni bir qanunvericilik bazasına ehtiyac var. Bu sahənin bələdiyyələrin vasitəsilə həyata keçirilməsi təklif olunur.

Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, küçə ticarəti bir çox ölkələrdə mövcuddur: "O cümlədən Fransa da Bastiliya qalasının aşağı tərəfində, Romada, Afrikanın inkişaf etmiş hissəsində - Cənubi Afrikada görmüşəm. Lakin bunlar şəhərin xüsusi yerlərində bələdiyyələr tərəfindən təşkil edilir. Xüsusən dənizkənarı yerlərdə balıq bazarı olur. Saat 12-yə qədər fəaliyyət göstərir, sonra ərazi təmizlənib təhvil verilir. Bu, şənbə-bazar günləri baş verir. Yeni istehlakçıların mallara əlçatanlığına kömək etməklə, eləcə də şəxsi biznesin, ailə təsərrüfatlarının inkişafı üçün əhəmiyyət kəsb edən bir işdir. Lakin daim saxlanan, xüsusilə də ərzaq malları saxlanılan belə yerlər çox az-az olur. Bəzi ölkələrdə sənaye mal-

Küçə ticarətinə kim nəzarət etməlidir?

Ekspertlər hesab edir ki, küçə ticarəti bələdiyyələrə verilməli, sahibkarlar isə vergi ödəməklə alnı açıq işləməlidirlər

ların uzun müddət satılan yerləri olur. Təəssüf ki, Azərbaycanda bu sahə çox bərhad vəziyyətdədir. Etiraf edək ki, illərdi dəmir yolu vağzalının qarşısı bəbirçi vəziyyətdə idi, oradan keçmək mümkün olmurdu, tədricən vəziyyət dəyişdi. MDB ölkələrinin hamısında, xüsusən də Gürcüstanda vəziyyət acınacaqlı idi. Get-gedə vəziyyət dəyişir. Nəhayət, icra hakimiyyəti "8-ci kilometr bazarı"nın ətrafına əl gəzdirdi. Bu, çox əhəmiyyətli məsələdir".

Eyyub Hüseynov əlavə edib ki, bu qərar çoxdan verilməli idi: "Ən təhlükəli qida məhsulları "8-ci kilometr bazarı"nda satılır. Rayonlardan mənşəyi məlum olmayan ətlər orada satılır. Küçə ticarətinə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin istehlakçı departamenti nəzarət edir. Həmin qurum eləcə də yeraltı keçidlərdəki ticarətə də nəzarət edir. Təəssüflər olsun ki, illər boyu antisənitarlığa göz yumulub. Onu da qeyd edirəm ki, hətta şəhərin mərkəzində mallarını qapıdan çıxarıb çöldə küçəyə düzən yerlərə də icra hakimiyyətinin bu strukturu nəzarət edib. Düşünürəm ki, çox əhəmiyyətli addımdır. Baxmayaraq ki, orada çörək pulu qazanan insanlara ziyan olacaq, lakin gözəl Bakının simasını eybəcər göstərən həmin məkanlar bağlanmalı idi.

O ki qaldı istehlakçıların "8-ci kilometr bazarı"ndan ucuz mal almasına, ucuz və keyfiyyətsiz mal almaqdan-

sa, az, amma daha keyfiyyətli, təhlükəsiz mal alsınlar".

Qida üzrə mütəxəssis Ağa Salamova görə, küçələrdə açıq havada satılan qidalar çox təhlükəlidir: "Saatlarla mühit temperaturunda saxlanılan qidalar çirklənməyə məruz qalır. Bu da istehlakçıların zəhərlənməsinə səbəb ola bilər. Satış nöqtələri soyuducularla təchiz olunubmu, əgər məntəqə meyvə və tərəvəz yeridirsə, vətəndaş orada, toyuq da satmaq istəyirsə, o zaman oraya mütləq soyuducu qoyulmalıdır. Amma bu qidaların daşınması, saxlanması nəzarətdə olmalıdır".

İqtisadçı Natiq Cəfərli isə deyir ki, səfər etdiyi ölkələrin hər birində küçə ticarəti, küçələrdə kiçik yarmarkalar, satış məntəqələri, səyyar satıcılar görüb: "Bir çox ölkələrdə iqtisadiyyatın bu sahəsi çox gözəl təşkil olunub və tənzimlənir, bəzilərində isə (məsələn, Özbəkistanda, Moldovada) polislərin nəzarəti altında, onların qazanc mənbəyi kimi fəaliyyət göstərdiyini görmüşəm.

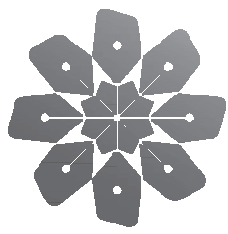
Qardaş Türkiyədə səyyar ticarət, küçə alveri çox geniş yayılıb, bu sahəyə bələdiyyələr nəzarət edir, lisenziya verərək büdcəsinə pul qazanır, qaydalara uymayan satıcılarla mübarizə ilə polis deyil bələdiyyələrə bağlı "zabitə" məşğul olur.

Avropa ölkələrində də küçə-səyyar ticarət və xidmətlə bələdiyyələr məşğuldur, yerli özünüidare institutlarının əsas gəlir mənbə-

lərindən biri bu sahəyə lisenziya vermək, tənzimləmə rolunda çıxış etməkdir. Azərbaycanda yerli özünüidare institutları yoxdur, bələdiyyələr "ölü doğuldu", küçə-səyyar ticarəti tənzimləyən qaydalar isə "uçastkovi"ların iki dodağı arasındadır - küçə ticarəti isə antisənitarlığa şəkildə aparılır, vergisi/ödəniş də büdcəyə yox, ciblərə gedir.

Dünya var olandan, şəhər-dövlətlər yaranandan bəri istənilən sistem, rejim, quruluş iki məsələnin qarşısını tam ala bilməyib - pul və ideya. Hətta SSRİ kimi qanıqən, totalitar dövlət belə nə küçə ticarətinin, nə alverçilərin qarşısını ala bilirdi, sonda da Yasamal, Kubunka kimi yerlərdə "uçastkovi" olmaq nazir olmaq kimi bir şeyə çevrilirdi, çünki qazancı, qaymağı onlar götürürdülər. İndi də heç nə dəyişməyib, sovet canımızdan, idarəetmə sistemimizdən çıxmayıb, küçə ticarətini, səyyar xidməti, avtomobil parklanmasını normal təşkil etmək üçün mütləq ilk növbədə Böyük Şəhər Bələdiyyəsi, Mer institutu təsis edilməli, bu sahədə səlahiyyətlər tamamilən birbaşa vətəndaşlar tərəfindən seçilmişlərə verilməlidir. Bundan sonra küçə-səyyar ticarət və xidmətlə məşğul olanlar isə antisənitarlığa şəraitində oğrun-oğrun yox, lisenziya alaraq, vergisini ödəyərək alnı açıq, üzü ağ bu məsləkdə çalışacaqlar".

❑ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

“Mən bu il ibtidai sinif müəlliməsi kimi daimi olaraq işə qəbul olunmuşam. Amma işlədiyim məktəb deyir ki, ya hicabı çıxarmalısınız, ya da işdən çıxmalısınız. Mən nə edim, dördümü kimə deyim bilmirəm. Məndən əlavə, üç müəllimə də hicablıdır, illərdir işləyirlər, məktəb qərarı indi verir”.

Bu fikirləri Şəfa Əlizadə adlı facebook izləyicisi yazıb. O əlavə edib ki, məktəbdə pedaqoji iclas olacaq: “Deyir, əgər iclasda hicabı çıxarmasanız məktəbdə tədris etməyə icazə verilməyəcək. Əgər hicab problem idisə, o zaman müsahibə mərhələsindən də keçməyə imkan verməzdilər. Xahiş edirəm, mənə kömək edin”. Günlərdir ki, bu məsələ sosial mediada müzakirələrə səbəb olur.

Ümumiyyətlə, son vaxtlar hicab qadağası ilə bağlı narazılıqlar artmaqdadır. Neftçaladan olan bir qrup müəllimə də müraciət edərək məktəb rəhbərliyi tərəfindən təzyiqlərə məruz qaldıqlarını bildirirlər. Adlarının çəkilməsini istəməyən müəllimlər qeyd edirlər ki, məktəb direktoru bir sıra tələblər irəli sürür: “Məktəbdə tədbir olanda direktor bizə icazə vermir iştirak etməyə. Ya da deyir, arxa sırada oturun. Halbuki müəllim kimi özümüzü təsdiqləmişik, işimizdə qüsurlar tapa bilməzlər. Hicab mənim seçimidir, niyə buna qarşı çıxırlar? Direktor işə deyir ki, regional bölmədən belə tapşırıq verilib ki, iclaslarda hicablılar iştirak etməsin”.

Məktəblərdə hicab qadağası varmı? Müəllimlərə qarşı bu cür rəftar normaldır mı?

Yada salaq ki, bir neçə il əvvəl Sumqayıtda hicab taxdığına görə işdən çıxarılan müəllimə məhkəmə qərarı ilə işə bərpa olunmuşdu.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a deyib ki, Azərbaycan Konstitusiyası hər bir vətəndaşın vicdan azadlığını qoruyur və onların dini inanclarını ifadə etmək hüququnu təmin edir: “Konstitusiyanın 48-ci maddəsi vətəndaşlara dini inanclarını sərbəst şəkildə ifadə etmək azadlığı verir və hər hansı dini məcburiyyət və ya məhdudiyyət qoyulmasını qadağan edir. Bu hüquq mülki sahələrdə, o cümlədən təhsil sahəsində də tətbiq olunmalıdır. Müəllimlərin dini geyimlərlə bağlı məsələlərdə hüquqları Azərbaycanın “Təhsil haqqında” Qanunu və Təhsil Nazirliyinin normativ aktları ilə tənzimlənir. Müəllimlərin iş keyfiyyəti və peşəkarlıq prinsipləri əsasında qiymətləndirilməsi vacibdir və işə qəbul və işə davamiyyət dövründə geyim tərzinin spesifik bir məhdudiyyətinin olmadığı halda, sonradan belə bir məhdudiyyətin tətbiqi hüquqi baxımdan məntiqsiz görünür.

Beynəlxalq təcrübədə bu məsələ çox vaxt insan hüquqları müstəvisində müzakirə olunur. Avropa İnsan Hü-

Din və tolerantlıq

YENİ ÜSAVAT
N 200 (8573) 1 noyabr 2024

Hicablı müəllimələrə qadağa

Ekspertlər hesab edir ki, heç kim müəllimə hicaba görə təzyiq edə bilməz, bu, qanunvericiliyə ziddir

quqları Məhkəməsi (AİHM) dini geyimlərlə bağlı qərarlarda balanslı yanaşma göstərir. AİHM-in qərarlarına görə, fərdi hüquqlar və dövlətin neytrallıq prinsipi arasında balansın qorunması vacibdir. Bu, xüsusilə təhsil sahəsində dövlət məktəblərində müəllimlərin dini geyimlərlə işləməsi məsələsində öz əksini tapır. Məsələn, Fransa və Belçika kimi ölkələr dini geyimlərlə bağlı məhdudiyyətlər tətbiq edir, amma bu məhdudiyyətlər əsasən dövlət məktəblərində tərəfsizliyi qorumaq məqsədi güdür. Eyni zamanda Türkiyə və bəzi Avropa ölkələrində dini geyim məsələsində daha sərbəst yanaşmalar müşahidə edilir. Məsələn, Türkiyədə dövlət işçilərinin, o cümlədən mü-

limlərin dini geyimlə işləməsinə icazə verilir. Bu ölkələrdə tətbiq olunan yanaşma insanların şəxsi seçimlərinə hörmətin dövlət səviyyəsində dəstəklənməsi nümunəsidir”. **Kamran Əsədov əlavə edib ki, Azərbaycanda işə qəbul və tədris proseslərində müəllimlərin peşəkarlıq səviyyəsi və təhsil keyfiyyəti əsas götürülməlidir:** “Belə bir tələbə səssvermə yolu ilə qərar verilməsi hüquqi baxımdan uyğun deyil və pedaqoji iclaslarda fərdi hüquqlara kollektiv qərarlar tətbiq etmək qeyri-qanuni və mənəvi cəhətdən ziddir. Həmçinin bu vəziyyətdə müəllimin iş keyfiyyəti və təhsil prosesi ilə bağlı çatışmazlıqlar olmadığı halda, onların geyim tərzinə görə fəaliyyəti-

nin məhdudlaşdırılması ayırı-seçkilik hesab edilə bilər.

Bu məsələni həll etmək üçün Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinə və Ombudsman Aparatına müraciət etmək daha məqsədəuyğun addım ola bilər. Bu orqanlar vətəndaşların hüquqlarını qorumaq, eləcə də təhsil müəssisələrində qanunvericiliyə uyğunluğu təmin etmək məqsədilə fəaliyyət göstərir. Təhsil Nazirliyinin mövqeyi müəyyən edildikdən sonra bu vəziyyətdə məktəb rəhbərliyinin qərarları ilə bağlı hüquqi əsaslar müzakirə edilə bilər. Azərbaycanda təhsil sahəsində dini geyimlərlə bağlı mövcud qanunvericiliyin aydınlaşdırılması və məktəb rəhbərliyinin belə bir qərar qəbul etməsinin hüquqi

əsası ilə bağlı rəsmən aydınlıq gətirilməlidir”.

Milli Məclisin deputatı millət vəkili Ceyhun Məmmədov də hesab edir ki, hicaba görə heç kim işindən uzaqlaşdırıla bilməz: “Azərbaycan qanunvericiliyinə əsasən, hər bir insanın dini etiqad azadlığı var. Hər bir insan sərbəst şəkildə öz etiqadını ifadə edə bilər. Əgər onun etiqadı qanunları pozursa, insənpərvərlik prinsiplərinə zidd deyilsə, o öz etiqadını ifadə edə bilər. Heç kim hicaba, namaza görə işindən uzaqlaşdırıla bilməz. Eyni zamanda hicaba görə hansısa problem və ya məhdudiyyət yaradıla bilməz.

Bu gün ölkəmizdə çox sayda hicablı qadın və ibadət edən insan sərbəst şəkildə işləyirlər, öz inanclarını və etiqadlarını ifadə edirlər. Bu məsələdə hər hansı problem və ya qadağa ola bilməz. Bununla bağlı ölkəmizdə tam azadlıq var. Gələcəkdə də əgər belə bir hadisələr baş verərsə, araşdırılaraq qanun pozuntusuna yol verən şəxslərlə bağlı araşdırma aparılaraq, onlarla bağlı tədbir görülməkdir. Çünki bu, insan hüquq və azadlıqlarının pozulmasıdır”.

Qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı Elm və Təhsil Nazirliyinə də sorğu ünvanlanmış, cavablandırıldığı halda dərc edəcəyik.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Hacı Şahinin məzarı ziyarətqaha çevrilir?

Mərhumun qardaşı iddialara cavab verdi

Sosial mediada Bakıdakı “Məşədi Dadaş” məscidinin mərhum imam-camaatı Hacı Şahin Həsənlinin qəbirüstü abidəsinin şəkilləri paylaşılıb. Şəkillərdən qəbirüstü abidədə bəzi yeniliklərin edildiyi görünür. Hacı Şahinin məzarının yeni görünüşü ictimai müzakirələrə səbəb olub. Belə ki, onun türbəni xatırlatdığı, gələcəkdə ziyarətqaha çevrilə biləcəyini düşüncələr var.

Hacı Şahinin qardaşı Hacı Elçin Həsənli Modern.az-a açıqlamasında deyilənlərlə razılaşmayıb: “Qəbirüstü abidə düzəldilməmişdi. Sinə daşını sifariş verib gözləyirdik. Sifariş gecikdiyinə görə məzarın üstü boş qalması deyə müvəqqəti iş görülmüşdü. Qəbirüstü elə qalmalı deyildi ki...”

Mərhumun qardaşı məzarı ziyarətqaha çevirməyəcəklərini deyib: “Qəbirüstü abidə indi necə var, elə də qalacaq. Yəni bundan sonra hansısa dəyişiklik edilməyəcək. Kim istəyirsə, ziyarətə gəlir. Məzar ziyarətqah halına gətirmək barədə işə düşülmürük.

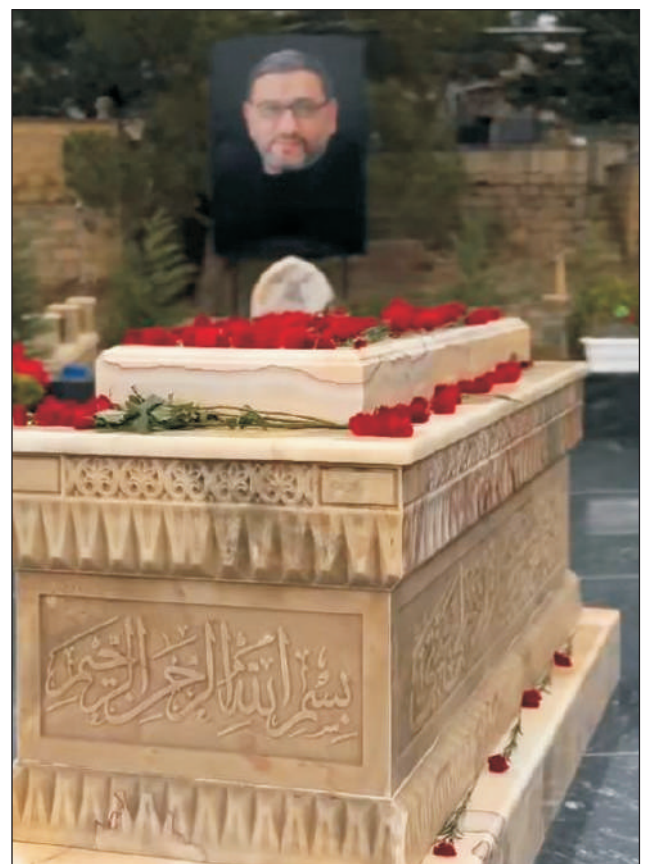
Ola bilər ki, orada xırda əlavələr edək - lampa qoyaq və s. Hacınin adını yaşatmaq üçün ailə olaraq biz xüsusi nəşə etmirik”.

İlahiyyatçı Elşad Miri isə məzarların ehtişamlı edilməsinin, dəbdəbəli sinə daşı qoyulmasının İslam dini ilə bir araya sığmadığını deyib: “Peyğəmbərin sağlığında oğlanları, qızları, yaxud həyat yoldaşları, əmiləri, digər yaxınları ölüb. Hansı birinin qəbri üzərində sinə daşı, yaxud ehtişamlı abidə düzəldirib? Onların qəbirlərinin üzərində sinə daşı olubmu, xeyr. Bu gün təəssüflər olsun ki, bəzi insanlar

sağlığında dəyər vermədikləri şəxslərin ölümündən sonra onların qəbirlərinin üzərində nələrsə etməklə hansısa mesaj vermək istəyirlər. Adam var ki, sağlığında ata-anasına elə də hörmət etməyib, lakin onlar dünyasını dəyişəndə qəbirlərinin üzərində möhtəşəm deyə biləcəyimiz elə abidələr qoydururlar ki, hamı bunlara “halal olsun, ata-anasına necə məzar daşı düzəltirib” desin. İslamda isə belə şeylər yoxdur”.

E.Miri onu da vurğulayıb ki, mərhum Hacı Şahinin məzarı üzərində də xüsusi nəşə edilməsi İslama uyğun deyil: “Mərhum Hacı Şahinin məzarı üzərində nələrsə etmək məsələsinə gəldikdə, Allah ona rəhmət eləsin, o, artıq dünyasını dəyişib. Allah onun günahlarını bağışlasın. Etdikləri, danışdıqları ilə Allaha ca-

vab verəcək. Onun qəbri üzərində nələrsə edilməsi dinə görə doğru deyil. Amma kim-sə nəşə etmək istəyirsə, buna Azərbaycan reallığında heç kim nəşə deyə bilmir. Təsəvvür edin ki, ömründə birçə dəfə namaz qılmayan, Quran oxumayan Mir Möhsün ağa-nın məzarını da ziyarətqaha çeviriblər. Həzrəti İmam Əli heç vaxt Azərbaycanda olmadığı halda onun guya ayaq izi düşdüyü iddia edilən yeri ziyarətqaha çeviriblər. Azərbaycanda xristianlığı yamağa gələn şəxsin adına “Cərciz peyğəmbər” ziyarətqahı yaradıblar, insanlar ora axın edir. Ona görə deyirəm ki, bu məsələlərin İslama aidliyyəti yoxdur. İslamda qəbirüstünü ehtişamlı etmək, oranı ziyarətə çevirmək anlayışı yoxdur. Qəbiristanlıqlara gedib nəzir qoymaq İslamın istədiyi yanaşma deyil”.

Noyabrda yağışlı günlər artacaq

Noyabr ayında ümumi atmosfer sirkulyasiyasının dəyişməsi baş verir. Tutqun və buludlu günlərin sayı çoxalır. Soyuq hava kütlələrinin əraziyə tez-tez daxil olması nəticəsində havanın temperaturu xeyli aşağı enir.

Bu il noyabr ayında havanın orta aylıq temperaturunun əsasən iqlim normasına yaxın olacağı gözlənilir.

Aylıq yağıntının miqdanı əsasən iqlim normasına yaxın, bəzi ərazilərdə isə normadan bir qədər çox olacağı ehtimal olunur.

Noyabr ayının ilk günlərində ölkə ərazisində hava şəraitinin nisbətən sabit, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir.

Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın orta aylıq temperaturunun 6-11 dərəcə isti olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Gecələr havanın temperaturu 7-12 dərəcə isti, gündüzlər 12-17 dərəcə isti olacağı gözlənilir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə bir qədər çox olacağı gözlənilir (norma 28-38mm).

Xankəndi, Şuşa, Goranboy, Xocalı, Xocavənd, Ağdam, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında havanın orta aylıq temperaturunun 4-8 dərəcə isti olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Gecələr havanın temperaturunun 1-6 dərəcə isti, bəzi günlərdə 3-8 dərəcə şaxta, gündüzlər 6-11 dərəcə isti, bəzi günlərdə 2 dərəcə şaxta olacağı gözlənilir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın olacağı gözlənilir (norma 27-34 mm).

Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında havanın orta aylıq temperaturunun 6-9 dərəcə isti olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim norması daxilindədir. Gecələr havanın temperaturu 2-7 dərəcə isti, bəzi günlərdə 3-8 dərəcə şaxta, gündüzlər 6-11 dərəcə isti olacağı gözlənilir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın olacağı gözlənilir (norma 33-35 mm).

Qazax, Gəncə, Ağstafa, Şəmkir, Tovuz, Ceyrançöl, Tərtər, Füzuli rayonlarında havanın orta aylıq temperaturunun 8-11 dərəcə isti olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxındır. Gecələr havanın temperaturu 6-11 dərəcə isti, bəzi günlərdə 3 dərəcə şaxtadan 2 dərəcə yədək isti, gündüzlər 12-17 dərəcə isti olacağı gözlənilir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə bir qədər çox olacağı gözlənilir (norma 15-24 mm).

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayıllı, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında havanın orta aylıq temperaturunun 7-9 dərəcə isti olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim norması daxilindədir. Gecələr havanın temperaturu 5-10 dərəcə isti, bəzi günlərdə 0-5 dərəcə şaxta, yüksək dağlıq ərazilərdə 11-16 dərəcə şaxta, gündüzlər 10-15 dərəcə isti, yüksək dağlıq ərazilərdə 0-5 dərəcə şaxta olacağı gözlənilir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə bir qədər çox olacağı gözlənilir (norma 29-73 mm).

Hər il oktyabrın 31-i müxtəlif ölkələrdə "Halloween" bayramı qeyd olunur. Qərb xristianlarının qeyd etdikləri bayramın kökləri müasir Böyük Britaniya və İrlandiya ərazisində yaşamış keltlərin adətlərindən götürür. Qədimlərdə ilin tünd (qaranlıq) vaxtının başlanmasının simvolu olan bayram xristianlığın gəlişi ilə mahiyyətini dəyişib. Qloballaşma dövründə isə atributları və keçirilmə tərzini də yeni hal alıb. İndi o, daha çox şəxsi qüvvələrin tərənnümü olduğu tədbirdir.

Son dövrlərdə Azərbaycanda da qeyd olunması halları alıb. Bir qisim "Halloween"ə əyləncə gözü ilə baxsa da, bəzi valideynlər onun mədəniyyətimizə calaqlaqlanması cəhdindən narahatlıq keçirirlər.

Bəs özge bayramı "Halloween" Azərbaycanda da keçirilməlidir?

Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışır. Ekspert qeyd edib ki, "Halloween" in müsbət tərəfləri də var və onlardan biri onun həm ailə daxilində, həm də geniş cəmiyyət arasında birləşdirici rol oynaması ilə bağlıdır. "Keltlər arasında "Samhain" adı ilə tanınan bu bayram xristianlığın yayılması ilə dini bir məzmun daşımağa başlayıb. Müasir dövrdə isə bu bayram ənənəvi simvolikasını dəyişərək, daha çox qloballaşmanın və əyləncənin bir hissəsinə çevrilib. Bu dəyişikliklə "Halloween", özündə fantaziya, qorxu elementləri və vizual cəlbediciliyi birləşdirən, həm də böyük iqtisadi gəlir gətirən bir bayrama çevrilib. "Halloween" in müsbət tərəflərindən biri onun həm ailə daxilində, həm də geniş cəmiyyət arasında birləşdirici rol oynamasıdır. Uşaqlar və böyüklər müxtəlif geyimlər geyinərək "şirniyyat, yoxsa oyun?" (trick-or-treat) adlı əyləncəli oyunlar oynayır, müxtəlif maskalar taxaraq qorxu və fantaziya dolu şənliklər keçirirlər. Həmçinin "Halloween" in fərdi yaradıcılığı və özünüifadə azadlığını dəstəklədiyini də qeyd etmək olar. İnsanlar hər il bu günə öz xeyallarındakı fərqli obrazları canlandıraraq psixoloji rahatlıq tapır, rəngarəng kostyum və dekorasiyalarla estetik zövqünü nümayiş etdirirlər. Bayram həm də kütləvi marketing, şirniyyat, geyim və dekorasiya kimi sektorlarda geniş iqtisadi fəaliyyətlər yaradır".

Bununla belə, ekspert hesab edir ki, "Halloween" in mənfi tərəfləri də nəzərə alınmalıdır: "Bayramın qorxu və şiddət elementləri xüsusilə uşaqlar üçün mənfi təsirlə malik ola bilər. Uşaqlar bu günün ruhuna uyğun olaraq qorxunc obrazlarla tanış olur, bəzi hallarda onların psixologiyasında narahatlıq yaradan səhnələrlə qarşılaşırlar. Azərbaycan cəmiyyətində isə "Halloween" in qeyd edilməsi ilə bağlı narahatlıq

Azərbaycanda "Halloween" bayramı olsun, ya olmasın?

Kamran Əsədov: "Halloween" in qorxu və şiddət elementlərinin uşaqlara mənfi təsiri ola bilər"

Aydın Xan Əbilov: "Bu bayramın bağça və məktəblərdə keçirilməsini normal hesab edəmə, çünki..."

daha çox mədəniyyət və dəyərlərin qorunması istiqamətindədir. Bəzi valideynlər düşünür ki, bu bayramın təbliği milli-mədəni dəyərlərimizdən uzaqlaşma təhlükəsi yaradır. Bu kimi bayramların uşaqlara mənfi psixoloji təsir göstərdiyi və onların düşüncə tərzində qarışıqlıq yaratdığı da bildirilir. "Halloween" də qaranlıq, qorxu və qeyri-adi qüvvələrə yönəlmiş diqqət, xüsusilə kiçik yaşlı uşaqlar üçün qəddar və travmatik təsir göstərə bilər. "Halloween" in Azərbaycanda qeyd olunmasının artması ilə birlikdə məktəblərdə və bağçalarda bu bayramın təsiri daha geniş şəkildə hiss olunur".

Kamran Əsədov deyir ki, bu bayramın mədəniyyətimizə "calaqlaqlanması narahatlıq doğurur, çünki bu bayram Qərb mədəniyyətinə məxsus bir tədbirdir və özündə başqa bir dünyagörüşü, dinamik psixoloji təsir daşıyır: "Azərbaycan cəmiyyətində mədəni və dini baxımdan fərqli ənənələr üstünlük təşkil etdiyi üçün, bəzi valideynlər bu cür Qərb bayramlarının yerli adətlərə zidd olduğunu düşünür. Dünyada müxtəlif ölkələr "Halloween" in qeyd olunması ilə bağlı müxtəlif mövqelərə malikdir. Məsələn, İranda və bəzi müsəlman ölkələrində bu bayram qeyd olunmur, çünki onların mədəni və dini dəyərlərinə uyğun deyil. "Halloween" in qeyd edilməsinin həm fərdi, həm də cəmiyyət üçün bəzi faydaları olsa da, onun psixoloji təsiri və mədəniyyətin qorunması baxımından da ciddi yanaşılmalıdır. Təhsil müəssisələrində bu bayramın qeyd edilməsi zamanı psixoloqların və pedaqoqların xüsusi rolu

olmalıdır. Çünki uşaqlar üçün qorxunc obrazların onların psixologiyasına təsiri nəzərə alınmalı, onların yaşlarına uyğun bayram proqramları təşkil edilməlidir".

Yeni Yazarlar və Sənətgilər İctimai Birliyinin sədri, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov isə mövzuya bu cür şərh bildirir: "XXI əsrdə, qlobal dünyada yaşayırıq. Bu yuzilliyin özünəməxsus həyat tərzini, eyni zamanda integrasiya, qloballaşma dövrünün planar düşüncəsinə cavab verən müəyyən estetik, məişət, mərasim və bayram formaları var ki, bu yalnız bir ölkənin, bir cəmiyyətin, xalqın deyil, bütövlükdə bütöv planetin bütün zamanlarda yaşayan insanların əlamətdar hadisəsi, gününü, bayramına çevrilir. Belə hadisələrdən biri də "Halloween" bayramıdır ki, bu bayramı da artıq neçə ildir ki, dünyanın hər yerində, o cümlədən də Azərbaycanda qeyd edirlər. Müəyyən beynəlxalq günlər, bayramlar, müxtəlif dinlərin mərasimləri bir xalqın deyil, bütövlükdə müxtəlif cəmiyyətlərə aid olur. Eyni zamanda dünyəvi bayramlar var, məsələn Yeni il bayramı - biz bunu təqvimlə əlaqələndirərkən də, əslində xristian bayramıdır, yeni İsa peyğəmbərin mövludu ilə bağlıdır, 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar bayramı - məlum olduğu kimi, bu bayram ilk dəfə Amerikada feminist qadınların mitinq çıxması ilə bağlıdır, Novruz bayramı - bu bayramı həm fars, həm də türkdilli dövlətlər keçirirlər və sairə. Onda belə çıxır ki, bu bayramların hər birinə bir "əmə" axtarıb tapmaq onu qaralayaq və ölkəmizdə keçirilməsinin əleyhinə çıxmaq. Nədənə beynəlxalq arenada qeyd olu-

nan bayramların keçirilməsinə heç kəs heç nə demir, amma hər hansı subkontural qrupların ölkəyə gətirdiyi bayramlar haqqında o dəqiqə tənqidi fikirlər başlayır. Əgər bir beynəlxalq bayram Azərbaycanda insanlara sevinc gətirirsə, onda qaçmaq, yan keçmək olmaz və əvvəl-axır insanlara təsir edəcək. Biz onları qadağan etsək və yaxud ictimai qınağa tuş gətirsək, onda insanlar zirzəmilərə enəcək, klublar səviyyəsində onu qeyd edəcəklər".

Ekspert "Halloween" in bağçalarda və məktəblərdə keçirilməsini normal hal hesab etdiyini deyir: "Onda gərək uşaqlara "Maşa və ayı", "Nu poqodi" cizgi filminə, eləcə də "Sehirli xalat" filminə baxmağı da qadağan edək. Əgər bir uşaq sağlam mühitdə yaşayırsa, ailəsi onu mədəni estetik cəhətdən böyüdü, intellektual səviyyəsini yüksəldirsə, hələ körpəlikdən, muzeylərə, konsertlərə aparırsa, uşaq mütaliə edirsə onun zövqünü heç nə, o cümlədən də hansısa bayramlarda rəngləmiş, qeyri-adi kostyumlar geyinmiş qəhrəmanlar poza bilməz. Ona qalsın bizim Novruz bayramında Keçəl və Kosa, Xan obrazı da uşaq psixologiyasına mənfi təsir etməlidir. "Halloween" bayramının özünəməxsus gözəllikləri var. İnsanlar həftələrlə bu bayrama hazırlaşır, maraqlı, kreativ kostyumlar, paltarlar, maskalar hazırlayırlar, burada hərəkət, sosiallaşma, bayramlaşma, insanların bir-biri ilə canlı ünsiyyəti, hətta idmanın müxtəlif növlərindən, rəqslərdən istifadə var. Bunun nəyi pisdirdi?"

□ **Xatidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən istintaq aparılmış cinayət işi üzrə Hidayətov Zöhrab Rəqub oğlu, Şirinov Elvin Valeh oğlu və Hüm-bətov Qaçqın Şura oğlunun məhkəmə prosesi keçirilib.

rinde olan həbs-qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı ilə əvəz olunması barədə vəsatət verilib.

Məhkəmə müşavirəyə gəlib. Müşavirədən sonra vəsatətin təmin edilmədiyi açıqla-

Belə ki, Zöhrab Hidayətov müxtəlif hüquqi və fiziki şəxslərə aid məhsulların ölkədən saxta yolla sahibkar kimi qeydiyyatdan keçirdiyi Elvin Şirinovun və Qaçqın Hüm-bətovun adından ixrac olun-

2021-ci ildə Elvin Şirinov ümumiyyətlə qeyri-dövlət (özəl) ixracatçı subyektlər sırasında olmadığı halda, 2023-cü ildə qəfildən qeyri-dövlət ixracatçı subyektlərin sıralanmasında ilk onluqda 1-ci yeri tutub. Be-

Beynəlxalq axtarışa verilən daha 5 şəxs ölkəyə gətirildi

Beynəlxalq axtarışa verilmiş daha 5 şəxs ölkəmizə ekstradisiya edilib.

Bu barədə Baş Prokurorluqdan məlumat verilib.

"Mülki, ailə və cinayət işləri üzrə hüquqi yardım və hüquqi münasibətlər haqqında" 07.10.2002-ci il tarixli Konvensiyanın tələblərinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları Ədilov Qədim Ədil oğlu, İsmailov İlqar Etibar oğlu, Qəribov Namiq Ağaxan oğlu, Hüseynov Mahir Zahir oğlu və Abbasov Vahid Edilman oğlunun ekstradisiyaları haqqında Baş Prokurorluğun vəsatətləri Rusiya Federasiyasının Baş Prokurorluğu tərəfindən təmin edilib.

Həmin şəxslərin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayət əməllərini törətmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən, bəzələrinə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb etmə haqqında qərarlar qəbul edilib və istintaqdan qaçıb gizləndiklərinə görə beynəlxalq axtarışa veriliblər.

Qeyd olunan şəxslər Rusiya Federasiyasının ərazisində saxlanılaraq Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətin xüsusi konvoyunun müşayiəti ilə Azərbaycana gətiriliblər.

Onlara da şəhid statusu verilə bilər

Azərbaycanda xidməti vəzifəsini icra edərkən həyatını itirən minatəmizləyənlərə şəhid statusu verilə bilər.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin iclasında komitə sədri Arzu Nağıyev təklifin müsbət qarşılandığını bildirib.

O qeyd edib ki, bu təklif "Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında" Qanunun müzakirə mövzusu deyil. "Digər tərəfdən, minatəmizləyənlərə bəzi güzəşt və imtiyazların verilməsi də təklif olunmuşdu. Bu güzəşt və imtiyazların onlara verilməsi üçün müvafiq qanunlara dəyişiklik edilməsi ilə bağlı aidiyyəti qurumlarla danışıqlar aparılıb", - komitə sədri vurğulayıb.

Xatırladaq ki, oktyabrın 16-da Milli Məclisdə xidməti vəzifəsini icra edərkən həyatını itirən minatəmizləyənlərə şəhid statusunun verilməsi təklif edilib. Bu təkliflə Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin iclasında Minatəmizləmə Agentliyinin İdarə Heyəti sədrinin birinci müavini Bəhruz Məmmədov çıxış edib. O qeyd edib ki, bu işlə məşğul olanların statusu məsələsi vacibdir: "Minatəmizləmə əməliyyatı zamanı həyatını itirən şəxslərin şəhid statusu almasına baxılmasını xahiş edirik".

Bəhruz Məmmədov qeyd edib ki, ilk dəfə ANAMA əməkdaşı mina partlaması nəticəsində həyatını itirdi: "Bu hadisə Xankəndidə tələ minasının partlaması nəticəsində baş verdi. Ondan sonra bütün ANAMA əməkdaşları bizə müraciət etdi. O zaman biz bunu qanun layihəsinə sala bilmədik. Amma indi biz ANAMA olaraq, minatəmizləmə prosesi zamanı həyatını itirən əməkdaşlarımıza şəhid statusunun verilməsini təklif edirik".

326 milyonluq qaçaqmalçılıq

DTX-nin ifşa etdiyi qrupun məhkəməsi davam edir

Oktyabrın 31-də Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Fəhmin Hüm-bətovun sədrliyi ilə cinayət işi üzrə hazırlıq iclasının davamı keçirilib.

Təqsirləndirilən Şirinov Elvin Valeh oğlu və Hidayətov Zöhrab Rəqub oğlunun barələ-

nib. İşin məhkəmə baxışına təyin olunmasına qərar verilib.

Məhkəmənin baxış iclası noyabrın 7-nə təyin edilib.

Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslər Cinayət Məcəlləsinin 192.3.2 və 206.3.2-ci maddələri ilə ittiham olunur.

masını təşkil edib, ixrac üçün nəzərdə tutulan bu məhsulların istehsalçıların guya həmin şəxslər olduğuna dair gömrük orqanlarına saxta sənədlər təqdim edib, 326 milyon manatdan çox xüsusilə külli miqdarda məhsulları düzgün bəyan etməyərək xaricə çıxarmaqla qaçaqmalçılıq edib, bu qanunsuz əməllər eyni zamanda nağd pul vəsaitlərinin ölkədən çıxarılması və geri qaytarılmaması, kölgə iqtisadiyyatı qurulması üsulu olub.

Təqsirləndirilən şəxslərdən Elvin Şirinov barədə bəzi maraqlı detallar mətbuata məlumdur. Belə ki, ötən illər üzrə İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi (İİTKM) "İxrac icmalı"na əsasən, əvvəllər, məsələn,

lə bir reyting sırayışı mətbu orqanların da diqqətindən qaçmamış, "kiçik bir torpaq sahəsi belə olmayan" 2700187092 VÖEN-li fərdi sahibkar - kənd təsərrüfatı məhsulları ixracatçısı barədə təbii suallar səsləndirilmişdi. Məhkəmə baxışında olan iş üzrə isə Elvin Şirinovun adı əvvəllər heç yerdə keçməyən, hazırda həbsdə olan digər təqsirləndirilən Zöhrab Hidayətov tərəfindən qurulmuş böyük kölgə iqtisadiyyatı maxinasiasının iştirakçılarından yalnız biridir. Belə maxinasiaların pul vəsaitlərinin ölkədən başqa ad altında çıxarılması - məsələn, alınan "kənd təsərrüfatı məhsulları" formasında çıxarılması və geri qaytarılmaması məqsədləri ilə bağlı olduğu məlumdur.

tə baxmalı olan orqan, şikayətə baxılan zaman dövlət olunmalı şəxslərin əhatə dairəsi, o cümlədən vəkil, psixoloq və tərcüməçilərin xidmətindən istifadə, həmçinin yetkinlik yaşına çatmayan və ya əlilliyi olan şəxslərin dindirilməsi zamanı psixoloq və pedaqoqların iştirakının təmin olunması, eyni zamanda məişət zorakılığı barədə şikayətlərə baxılmanın nəticələrinə dair yekunda qəbul olunan qərarlar ehtiva edilib.

Müzakirələrdə komitə üzvü Əminə Ağazadə, parlament aparatının dövlət quruculuğu, inzibati və hərbi qanunvericilik şöbəsinin müdir müavini Səməd Sultanov məsələ ilə bağlı öz fikrini qeydlərinə söyləyiblər.

Sonra gündəliyin digər 2 məsələsi - "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" və "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə (üçüncü oxunuş) və "Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" (üçüncü oxunuş) qanun layihələri nəzərdən keçirilib.

Komitə sədri Əli Hüseynli bu iki sənədə dair birinci və ikinci oxunuşları zamanı heç bir əlavə qeyd və təklifin olmadığını bildirib.

Onlayn iclasda təqdim edilən qanun layihələrinin hər biri Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

Tədbirdə komitənin sədr müavini Elşən Musayev, üzvləri Kamal Cəfərov, Sabir Hacıyev, Nurlan Həsənov, Fəzail İbrahimli, Azay Quliyev, Mübariz Qurbanlı, Nizami Səfərov, Dövlət Miqrasiya Xidmətinin Miqrasiya siyasəti və hüquqi təminat Baş İdarəsinin Hüquqi təminat idarəsinin rəisi Nizami Quliyev və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycandakı miqrantlarla bağlı mühüm dəyişikliklər

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsi layihəni təsdiqlədi

Oktaybrın 31-də Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin videokonfrans formatında iclası keçirilib.

Bu barədə Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə məlumat verilib.

Komitənin sədri Əli Hüseynli gündəliyə 4 məsələnin daxil edildiyini bildirib.

Əvvəlcə müzakirəyə "Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" qanun layihəsi birinci oxunuşda təqdim olunub. İclasda iştirak edən Dövlət Miqrasiya Xidmətinin Miqrasiya siyasəti və hüquqi təminat baş idarəsinin rəisi Vahid Qəhrəmanov məsələ barədə məlumat verib. Diqqətə çatdırılıb ki, layihə qanunsuz miqrantların saxlanması mərkəzlərində əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin yerləşdirilməsi və saxlanması qaydalarının təkmilləşdirilməsi, onların hüquq və mənafələrinin təmin edilməsi məqsədilə hazırlanıb. Sənədə məcəlləyə 82.4-82.8-ci maddələrin əlavə edilməsi təklif olunur. Həmin maddələrdə əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin qanunsuz miqrantların saxlanması mərkəzlərində saxlanılması müddətinin hesablanması, onların bu mərkəzlərdə yerləşdirilməsi müddətinin uzadılması, yaxud azad edilməsi haqqında qərarın icra

edilməsi qaydaları və qanunsuz miqrantların saxlanması mərkəzlərinin rəisi tərəfindən həmin mərkəzlərdə məcburi yerləşdirilmiş əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin azad edilməsi halları təsbit edilib.

Bununla yanaşı, məcəlləyə 88-1 - 88-11-ci və 89-1-ci maddələrin əlavə olunması nəzərdə tutulur. Bu əlavələrdə əsasən qanunsuz miqrantların saxlanması mərkəzlərində saxlanılan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi məqsədilə həmin şəxslərin şəxsi təhlükəsizlik hüququ, yazışmaları, müraciətlərinin göndərilməsi, digər şəxslərlə əlaqələri, maddi-məişət və tibbi-sanitariya təminatları, dini ayinlərin yerinə yetirilməsi, dini ləvazimatdan və ədəbiyyatdan istifadə edilməsi, bağlama, sovgat, pul baratlarının alınması və ya göndəril-

məsi, mülki hüquq və ailə münasibətlərində iştirakı, həmin şəxslərə tətbiq edilən həvəsləndirmə tədbirləri və digər məsələlərlə bağlı tənzimləmələr öz əksini tapıb.

Sonra komitənin üzvü Bəhruz Məhərrəmov növbəti məsələ - "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə (birinci oxunuş) qanun layihəsinin mahiyyəti barədə danışdı.

Bildirilib ki, layihədə qanunun yeni redaksiyada təqdim edilmiş və məişət zorakılığı barədə şikayətdən cinayət tərkibinin əlamətləri olmadığı şikayətə baxılma qaydası təsbit edilən 9-cu maddəsinə dəyişiklik edilməsi barədə məişət zorakılığı ilə bağlı daxil olan müraciətlərə baxılma proseduru daha etibarlı şəkildə təsbit olunur. Sənədə məişət zorakılığı ilə bağlı şikayətə baxılma müddəti, şikayə-

MUSAVAT

Son səhifə

N 200 (8573) 1 noyabr 2024

NOYABR

Suyu ac qarına içməyin faydaları

Su insan həyatında çox vacibdir. Su günün istənilən vaxtında içilməlidir. Bununla belə, acqarına istehlak edildikdə sağlamlıq üçün bir çox faydası var. Səhər oyandıqdan sonra bir stəkan su içmək ağırlıqlağın ən yaxşı yoludur. Belə ki, metabolizmin sürətini 24% artırır. Bundan əlavə, bədənin qida maddələrini mənimsəməsini asanlaşdırır. Səhər su içmək insanın təbii enerji ilə təmin edir.

Aç qarına su içmək böyrək daşının əmələ gəlməsinə səbəb olan turşulan aradan qaldırır. Su həmçinin toksinlərin səbəb olduğu müxtəlif sidik kisəsi infeksiyalarının qarşısını alır. Səhər su içdiyiniz zaman bütün toksinlər atılır və həzm sisteminiz yaxşılaşır. Bunun sayəsində daha az acıq hiss edirsiniz. Həddindən artıq yemək istəyi azalır və ağırlıqlağın prosesi asanlaşır. Səhərlər üçün su həyatı orqanlarınızın su ehtiyacını ödəyir və onların sağlam şəkildə işləməsinə kömək edir. Səhər yeməyindən əvvəl su içmək bağırsaq hərəkətlərini stimullaşdıraraq qəbizliyin qarşısını alır.

Su bədənə toksinləri çıxarmaqla yanaşı, kalori və yağların yandırılmasına da kömək edir. Su içmək immunitet sistemi üçün son dərəcə vacibdir. Immunitet sisteminin güclü olması xəstəliklərdən qorunmaq deməkdir. Səhərlər su içmək infeksiyalardan qoruyur, beləcə bağırsaq traktının və limfa düyünlərinin sağlamlığını təmin edir və kortizol səviyyələrini idarə etməyə kömək etməklə sağlamlığa töhfə verir. Su saç telinin çəkisinin təxminən dördü birini təşkil edir. Bol su içmək saçları daxildən qidalandırır. Yetersiz su qəbulu nazik və kövrək saç tellərinə səbəb ola bilər. Sağlam və parlaq saçlar üçün hər səhər acqarına və gün ərzində bol su içməlisiniz. Araşdırmalar göstərir ki, acqarına su içmək qan axını artırır və dərinə daha parlaq edir. Ac qarına və gün ərzində davamlı su içmək, bədənin toksinləri buraxması deməkdir ki, bu da dərinin parlaq görünməsinə kömək edir. Bundan əlavə, dərinin elastikliyinə artırır və qırışların qarşısını alır.

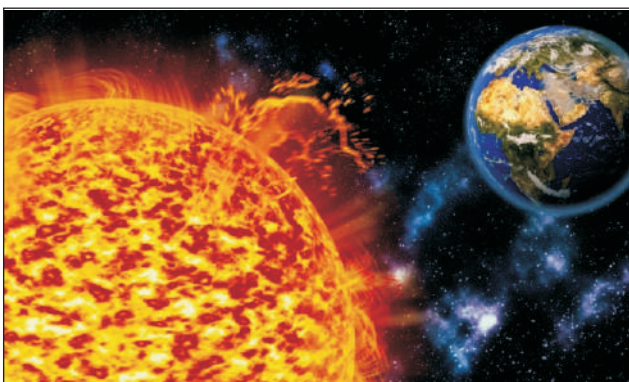
ABŞ-da ancaq fastfudla qidalanan məktəbli görmə qabiliyyətini itirib

ABŞ-da məktəbli ancaq fastfudla qidalandığı üçün kor olub. Belə ki, Massaçusets ştatından 12 yaşlı uşaq uzun müddət həyatı əhəmiyyətli qida maddələrindən məhrum olduğu üçün görmə qabiliyyətini itirib. Uşağın valideynləri bildiriblər ki, övladları autizmdən əziyyət çəkdi-

yindən müxtəlif teksturlu yeməklərdən qorxub, ona görə də uşaq ancaq burger, kartof qızartması, döner və şirə içə bilib. Beləliklə, bir müddətdən sonra uşaq kor olub. Həkimlər uşağın orqanizmində A, C və D vitaminlərinin, həmçinin mis və sinkin ciddi çatışmazlığını aşkar ediblər.

Yerə yenidən maqnit fırtınaları təsir göstərəcək

Günəşdəki qaranlıq ləkələrin səbəb olacağı günəş püskürməsi səbəbindən 30 oktyabr - 1 noyabr tarixlərində Yerə yeni maqnit fırtınaları təsir edəcək. Məlumatla görə, hazırda Günəşdəki əsas aktiv zonalar günəş diskinin mərkəzinə yaxın müşahidə olunur və artıq Yerə birbaşa təsir zonasına çıxıblar. Alimlərin məlumatına görə, yerləşmə təhlükəlidir. Buna baxmayaraq, əhəmiyyətli enerji çatışmazlığı qeydə alınır. Yeni maqnit fırtınalarının güclü olmayacağı ehtimalı yüksəkdir. Günəşdə bir aydan çox mövcud olan qaranlıq ləkələr, böyük ehtimalla dağılma mərhələsindədir. Lakin ləkələr qrupunun global konfigurasiyası ön yüksək kateqoriyaya - Beta-Gamma-Delta-ya aiddir. Bununla belə, günəş püskürməsinin baş verməyəcəyi ehtimalı da var.

Xolesterolu olanlar yumurtanı belə bişirsin

Yüksək xolesterolunuz varsa, yumurtaları ən yaxşı şəkildə bişirməyin bir neçə yolu var. Bunlardan biri səhər yeməyi, nahar və ya şam yeməyi hazırlamaq üçün yalnız yumurta ağından istifadə etməkdir. Məsələn, siz yumurtaları bərk qaynadıb sarısını çıxara bilərsiniz. Yüksək xolesterolunuz varsa, xolesterol və doymuş yağda yüksək olan qidalardan qaçınmaq tövsiyə edilir. "İki yumurta ağının tərkibində bir yumurtadan daha çox protein var və xolesterol, doymuş yağ yoxdur", - mütəxəssis bildirib.

Bezi araşdırmalar yumurta yeməyin toxluq hissinin artırdığını göstərsə də, tam yemək üçün yalnız yumurta ağı kifayət etməyə bilər. Buna görə də onlara xolesterol səviyyəsini azaldan bir neçə başqa məhsul əlavə etməyə dəyər.

Bu qidalardan bəzilərində yaxşı həll olunan lif mənbəyi olan yulaf əzməsi daxildir. "Yumurta ağı ilə kiçik bir kasa yulaf əzməsi xolesterol səviyyənizi nəzarətdə saxlayaraq günə başlamaq üçün yaxşı bir yoldur".

Liflə zəngin lobyadan qarnir kimi də istifadə edə bilərsiniz. Təkli doymamış yağda yüksək olan avokado və güclü antioksidant likopen ehtiva edən pomidor da faydalıdır.

Bunları bilirsinizmi?

- * Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beyinə malikdir. Təbii ki, bədəni ilə müqayisədə.
- * Məşhur nağıl yazarı Hans Xristian Anderson demək olar ki, bir sözü belə savadlı yazı bilmirmiş.
- * Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- * Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır, bunların 13-nü isə oyuncaqlar təşkil edir.
- * Orta hesabla insan həyatının iki həftəsini işıqforun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- * İnsan çay içməyə daha tez vərdiş edir, nəinki narkotikə.
- * Tualet kağızı 1857-ci ildə icad edilib.
- * Ağcaqanadları yenidən yeməyi insanın ətri cəlb edir.
- * Xokkey şaybasının ağıllı saatda 160 km. çatı bilər.
- * Orta statistik hesabla bankomat il ərzində 250 dollar səhv hesablayır - müştərilərinin xeyrinə.
- * İl ərzində insan qabırğası 5 milyon dəfə hərəkət edir.
- * Dəvədləyi yeganə həşəratdır ki, başını çevirə bilər.
- * Dünyada baş verən 7 oğurluqdan yalnız birinin üstü açılır.
- * Dünyanın heç bir dilində dizin arxa hissəsinin adını verən bir söz yoxdur.
- * ABŞ əhalisinin yalnız 55%-i Günəşin ulduz olduğunu bilir.
- * Son 4 min il ərzində insan hər hansı bir yeni heyvan növünü əhliləşdirməyib.
- * Dünyada hər 2 dəqiqədən bir zəlzələ baş verir.
- * Normal insanın yuxuya gəlməsi üçün orta hesabla 7 dəqiqə vaxt tələb olunur.

Şərabı hansı dozada içmək olar?

Sərabın normadan artıq dozası sağlamlığa ziyan ola bilər. Məlumatla görə, bunu Narkologiya və Psixiatriya Klinikasının rəhbəri, rusiyalı həkim-psixiatr, narkoloq Ruslan İsayev bildirib ki, gündəlik bir qədəh qırmızı şərabın faydası haqqında geniş yayılmış yanlış fikir çox vaxt spirtli içki qəbulunu əsaslandırmaq və ya reklam məqsədləri üçün istifadə olunur.

Qırmızı şərab istehsalçıları tez-tez içkinin tərkibindəki bitki mənşəli maddələr - polifenollar sayəsində antioksidant xüsusiyyətlərə malik olduğunu, yaşlanmanı ləngitdiyini və xərcəngin qarşısını aldığını iddia edirlər. "İdeal laboratoriya şəraitində bu antioksidantlar orqanizmin mikroflorası ilə qarşılıqlı təsirdə olarkən həqiqətən də bəzi bakteriyaların artmasına, digərlərinin qarşısının alınmasına və mikrobiomun fəaliyyətinin yaxşılaşmasına kömək edir", - deyir İsayev qeyd edib.

Lakin narkoloqun sözlərinə görə, real şəraitdə şərabın "faydası" heçə enir. Birincisi, antioksidantlar çox uçuqdur və 90% hallarda bir neçə ay saxlanıldıqdan sonra yox olur. Onlar yalnız içilməsi qəbul edilməyən cavan və hələ turş şərabda olur. İkincisi, şərabın antioksidant xüsusiyyətləri etanolun vurduğu zərərdən daha az fayda verir.

İsayev vurğulayıb ki, sübut olunub: spirtli içkilərin ən təhlükəsiz dozası onun olmamasıdır. İnsan orqanizmini və onda baş verən prosesləri ideal laboratoriya şəraiti ilə müqayisə etmək olmaz.

107 yaşlı buynuzlu qadın görənləri təəccübləndirdi

Alında 10 santimetrlik buynuzu olan 107 yaşlı Çin adlı çinli qadın "TikTok"un ulduzuna çevrilib. Bu barədə "New York Post" məlumat yayıb. İstifadəçilər hesab edirlər ki, bu "uzunömürlülük buynuzu" Çenin qocalmamasının əsas sirridir. Lakin Çin kəllə sümüyündən çıxan buynuzla malik yeganə qadın deyil. Məsələn, 74 yaşlı Hindistan sakini Şyam Lal Yadavın da kəlləsinin yuxarı hissəsindən 10 santimetrlik buynuz çıxıb. Lakin 2019-cu ildə cərrahlar həmin törəməni çıxarmaq qərarına gəliblər. 107 yaşlı çinli qadının isə buynuzunu kəsdirmək fikri yoxdur.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500